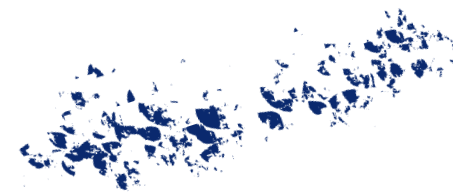

IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA U MJEŠOVITIM MIGRANTSKIM TOKOVIMA

IDENTIFIKACIJA ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA U MJEŠOVITIM MIGRANTSKIM TOKOVIMA

Dopunjeno izdanje

Ahmed Mešić

**Tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine
Šef Odsjeka za borbu protiv trgovine ljudima
i krijumčarenja ljudi
Posebni odjel za organizovani kriminal,
privredni kriminal i korupciju**

**IDENTIFIKACIJA
ŽRTAVA TRGOVINE LJUDIMA
U MJEŠOVITIM
MIGRANTSKIM TOKOVIMA
PROBLEMI I ISKUSTVA**

**Osvrt na mješovite migrantske tokove
i sudsku praksu**

Dopunjeno izdanje

**British Embassy
Belgrade**

Beograd, 2026

Izdavač

**Udruženje građana za borbu protiv trgovine ljudima
i svih oblika nasilja nad ženama – ATINA**

Beograd, Šajkaška 27

www.atina.org.rs

office@atina.org.rs

+381 61 63 84 071

Urednica

Jelena Hrnjak

Autor

Ahmed Mešić

Korektura i lektura

Ivana Šunderić Ilić

Prelom, grafički dizajn i korica

Nebojša Čović, Kaligram

Štampa

SKRIPTA International

Broj primeraka **100**

ISBN: **978-86-82960-00-3**

Beograd, 2026

British Embassy
Belgrade

Ova publikacija nastala je u okviru projekta „Žene na raskršću: jačanje odgovora na moderno ropstvo, krijumčarenje i rodno zasnovano nasilje među migrantima u Srbiji“, koje sprovodi Udruženje Atina uz podršku Ambasade Velike Britanije u Srbiji. Sadržaj ove publikacije isključivo je odgovornost autora i ne predstavlja stavove Ambasade Velike Britanije u Srbiji.

Sadržaj

SKRAĆENICE	6
Sažetak	7
1. Uvod	10
2. Opasnosti krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u migrantskim tokovima	18
3. Pravni okvir inkriminacije i zaštita žrtava trgovine ljudima	25
4. Indikatori trgovine ljudima i žrtava u mješovitim migrantskim tokovima	29
5. Poteškoće za otkrivanje žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima	31
6. Problem identifikacije žrtava kod mješovitih migrantskih tokova	37
7. Poboljšanje sistema i bolja identifikacija	43
8. Dodatne mjere za poboljšanje	46
9. Pristup žrtvama	50
10. Specifičnosti predmeta rodno zasnovanog nasilja	53
11. Osvrt na praktične primjere i slučajeve trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima	57
11.1. Predmet Čamac	59
11.2. Predmet Prihvatni centar	62
11.3. Predmet Orašje	67
12. Predmet Orašje – sudski epilog	73
12.1. Istraga	73
12.2. Optužnica i glavni pretres	77
12.3. Prvostepena presuda	81
12.4. Žalbe i odluka po žalbi	85
13. Predmet prihvatni centar	87
14. Zaključak	88
LITERATURA	93

SKRAĆENICE

- FRONTEX** – Agencija za Evropsku graničnu i obalnu stražu
- GAME** – igra (engl. *game*), termin u upotrebi od strane migranata koji se odnosi na pokušaj nezakonitog prelaska granice od strane migranata, obično uz upotrebu usluga krijumčara ljudima
- GRETA** – Grupa eksperata Vijeća Europe za akciju protiv trgovine ljudima (*Group of Experts on Action against Trafficking in Human Beings*)
- IOM** – Međunarodna organizacija za migracije (*International Organization for Migration*)
- MARRI** – Regionalna inicijativa za migracije, azil i izbjeglice
- OSA** – Obavještajno-sigurnosna agencija
- PTSP** – Posttraumatski stresni poremećaj
- SELEC** – Centar za sprovođenje zakona u Jugoslovenskoj Europi, institucija za međupolicijsku saradnju i kooperaciju (*Southeast European Law Enforcement Center*)
- SIPA** – Državna agencija za istrage i zaštitu, jedna od policijskih agencija u Bosni i Hercegovini (*State Investigation and Protection Agency*)
- TIP izveštaj** – Izveštaj o borbi protiv trgovine ljudima koji priprema Vlada SAD (*Trafficking in persons*)
- VSTV** – Visoko sudsko i tužilačko vijeće Bosne i Hercegovine

Sažetak

Trgovina ljudima kao krivično djelo predstavlja značajan izazov u samom procesuiranju počilaca i zaštiti žrtava, te u isto vrijeme inicira potrebu da se ova dva aspekta posmatraju zajedno.

Posebno su kompleksni slučajevi istraživanja i krivičnog gonjenja počilaca u odnosu na strance žrtve trgovine ljudima, jer postoji više faktora koji otežavaju samu identifikaciju ovih žrtava, a naročito njihovu mogućnost samoidentifikacije zbog prevashodno **jezičkih i kulturoloških barijera**. S obzirom na globalna dešavanja i povećanu razinu ilegalnih migracija, prema relevantnim izvještajima institucija koje prate migrantske tokove postoji određen broj slučajeva gdje upravo migranti, a posebno ranjiva kategorija migranata – žene i djeca, budu **vrbovani i iskorištavani od strane trgovaca ljudima i krijumčara tokom ovih kretanja**.

Trgovina ljudima u kontekstu mješovitih migrantskih tokova predstavlja ozbiljan izazov za sve institucije i aktere nadležne za suzbijanje organizovanog kriminala i zaštitu žrtava. Fokus ovog rada će biti ukazivanje na **najbolju praksu** predmeta u Bosni i Hercegovini, slučajeve u kojima su identifikovane potencijalne žrtve trgovine ljudima i žrtve koje su iz same migrantske populacije kojima je ukazana zaštita, kao i na **zakonsku regulativu kod zaštite žrtava stranaca trgovine ljudima**.

U tekstu se analizira i daje pregled specifičnosti aspekte trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini u odnosu na mješovite migrantske tokove, pri tome koristeći studiju slučaja iz sudske prakse Suda BiH i Tužilaštva BiH. Kroz analizu pravosnažno okončanog sudskog postupka prikazuju se modaliteti iskorištavanja migranata, naročito maloljet-

nika bez pratnje, u okviru krijumčarskih mreža i mješovitih migrantskih tokova.

Poseban značaj je stavljen na izazove u identifikaciji žrtava trgovine ljudima, prepreke u samoidentifikaciji, kao i faktore koji utiču na njihovu nesklonost saradnji sa pravosudnim organima.

Prikazani slučaj trgovine ljudima predstavlja značajan korak u unapređenju borbe protiv trgovine ljudima u migrantskim tokovima i može poslužiti kao osnova za dalju institucionalnu reformu i razvoj politika zaštite migranata ne samo u Bosni i Hercegovini, već i u regiji, kao i za bolju identifikaciju žrtava u mješovitim migrantskim tokovima, naročito u zemljama tranzita. Rad ukazuje na ključne rizike kojima su migranti izloženi, uključujući prinudni rad, seksualnu eksploataciju i nasilje od strane krijumčarskih grupa. U isto vrijeme je izvršeno poređenje krijumčarenja migranata i trgovine ljudima, te su u fokus stavljene dotirne tačke ove dvije kriminalne pojave.

Takođe, u radu se analiziraju mjere koje su preduzete kako bi se unaprijedila identifikacija i zaštita žrtava, uključujući uspostavljanje novih procedura i indikatora za rano prepoznavanje trgovine ljudima u migrantskim tokovima, kao i za identifikaciju potencijalnih žrtava u mješovitim migrantskim tokovima.

Posredstvom analize slučajeva iz prakse Tužilaštva BiH gdje su utvrđene potencijalne žrtve trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima i slučajeva gdje su identifikovane žrtve trgovine ljudima, namjera je da se skrene pažnja na činjenicu da u mješovitim migrantskim tokovima postoje potencijalne žrtve trgovine i da je **potrebno učiniti dodatne napore** od strane svih aktera da se ove žrtve zaštite i identifikuju, a trgovci ljudima procesuiraju.

Zaključci ovog istraživanja i prikazane sudske prakse nedvosmisleno potvrđuju da mješoviti migrantski tokovi stvaraju pogodno tlo za trgovce ljudima, ali i da je moguće uspješno procesuirati ove slučajeve kroz integrisanu saradnju institucija, adekvatnu podršku i pristup usmjeren na zaštitu žrtava.

Ključne riječi: trgovina ljudima, krijumčarenje ljudi, mješoviti migrantski tokovi, ilegalne migracije, maloljetnici bez pratnje, identifikacija žrtava, zaštita, procesuiranje, krivično gonjenje počinitelaca trgovine ljudima, sudska praksa, zaštita žrtava.

1. Uvod

Trgovina ljudima teško je i složeno krivično djelo, čije su žrtve najčešće žene i djeca, i koje u određenim slučajevima ima karakteristike organizovanog i prekograničnog kriminala. Počinioci ovog krivičnog djela ostvaruju veliku protupravnu imovinsku korist i zaradu, a zbog ostvarene i uspostavljene čvrste kontrole nad žrtvama trgovine ljudima izloženi su manjoj opasnosti da će biti otkriveni, a pritom uzrokuju patnju ovih žrtava.

U isto vrijeme trgovina ljudima je globalni fenomen i kao takav predstavlja obavezu državama da se bore protiv ovog oblika kriminaliteta. To je krivično djelo iskorištavanja žrtava, koje nije isključivo vezano samo za jednu zemlju ili region, već pojava koja se dešava i u najrazvijenijim državama svijeta, a koja svojim radnjama izvršenja ostavlja dalekosežne posljedice po žrtvu. Krivično djelo Trgovina ljudima ostavlja teške posljedice po žrtve. Počinioci, trgovci ljudima, za iskorištavanje primarno targetiraju žrtve koje su naročito pogodne za uspostavljanje i zasnivanje kontrole nad njima i samim tim vrše eksploataciju istih, a sve radi sticanja imovinske koristi. Traume i ožiljci su trajni i upravo je zbog toga potreban odlučniji proaktivniji pristup kako prevenciji trgovine ljudima i samoj zaštiti žrtava trgovine ljudima, tako i samom krivičnom gonjenju trgovaca ljudima.

Iako je u posljednjim godinama ostvaren napredak u jačanju odgovora Bosne i Hercegovine na trgovinu ljudima,¹ svaka ranjiva osoba i dalje je u velikoj opasnosti od

---

¹ U Izvještaju o napretku Bosne i Hercegovine ka EU (Izvještaj o politici proširenja EU od 08.11.2023. godine) konstatovano je između ostalog ... Bosna i Hercegovina je intenzivirala operacije protiv trgovine ljudima, ali je identifikovano nekoliko žrtava i osumnjičenih. Trebalo bi

toga da postane žrtva trgovine ljudima. Trgovina ljudima je ujedno i teško kršenje ljudskih prava zagwarantovanih međunarodnim pravom i kao takva propisana u krivičnom zakonodavstvu zemalja.² Prema izvještajima institucija koje prate stanje trgovine ljudima, Bosna i Hercegovina je zemlja porijekla, tranzita i odredišta za trgovinu ljudima u svrhu prisilnog prosjačenja, činjenja krivičnih djela, prostitucije i drugih oblika seksualne eksploatacije, radne eksploatacije, služenja u domaćinstvu i prisilnih brakova.³

Trgovci ljudima iskorištavaju domaće i strane žrtve u Bosni i Hercegovini, kao i žrtve iz Bosne i Hercegovine u drugim zemljama. U najvećem broju slučajeva trgovine ljudima kontrola nad žrtvama se uspostavlja nakon što iste budu vrbovane od strane počinioca, obično putem prevare, lažnih obećanja, iskorištavanjem položaja ovisnosti, teške ekonomske situacije ili socijalnog statusa žrtava od strane trgovca ljudima. Nakon uspješno uspostavljene kontrole nad žrtvom slijedi iskorištavanje žrtve kroz prisilni rad, seksualne usluge, prisiljavanje na prosjačenje, prinudni rad ili kroz neki drugi oblik eksploatacije.

Najčešći oblici eksploatacije žrtava trgovine ljudima u prethodnom periodu u Bosni i Hercegovini su bili prisilno

---

poboljšati ranu identifikaciju žrtve i njihovo upućivanje na adekvatnu podršku, pomoć, usluge zaštite i moguće kompenzacije.

² Krivično djelo trgovine ljudima propisano je u sljedećim krivičnim zakonima: Krivični zakon Bosne i Hercegovine: Međunarodna trgovina ljudima (član 186), Organizovana međunarodna trgovina ljudima (član 186a), Krivični zakon Federacije Bosne i Hercegovine: Trgovina ljudima (član 210a), Organizovana trgovina ljudima (član 210b), Krivični zakonik Republike Srpske: Trgovina ljudima (član 145), Trgovina djecom (član 146), Udruživanje radi vršenja krivičnih djela trgovina ljudima i trgovina djecom (član 147), Krivični zakon Brčko distrikta Bosne i Hercegovine: Trgovina ljudima (član 207a), Organizovana trgovina ljudima (član 210b).

³ Vijeće Europe GRETA, Vlada SAD, TIP Report, OSCE, Ministarstvo sigurnosti Bosne i Hercegovine.

prošaćenje i seksualna eksploatacija, većinom ženama i djecom, državljanima Bosne i Hercegovine, a koji su kao oblici iskorištavanja karakteristični i zastupljeni i u zemljama regiona: Republici Srbiji, Crnoj Gori i Sjevernoj Makedoniji.

Kada su u pitanju žrtve stranci u Bosni i Hercegovini, registrovani su **slučajevi seksualnog iskorištavanja, maloljetničkih brakova i radne eksploatacije**. U odnosu na slučajeve žrtava trgovine ljudima migrantima, kao oblici iskorištavanja zabilježeni su seksualna eksploatacija i prisiljavanje na vršenje krivičnih djela.

Ipak, kako je prethodnih godina Bosna i Hercegovina postala tranzitna zemlja, od uspostave tzv. **Balkanske rute** zabilježen je određeni broj slučajeva potencijalnih žrtava trgovine ljudima u migrantskim tokovima i u samoj migrantskoj populaciji. Migrantski tokovi i migranti predstavljaju značajnu mogućnost i izvor trgovcima ljudima za pronalazak ugroženih osoba i zasnivanje kontrole nad njima u svrhu njihovog iskorištavanja. Ranjive kategorije migranata, kao što su žene, djeca i maloljetnici bez pratnje,⁴ naročito su u opasnosti da postanu žrtve trgovaca ljudima.

Krajem 2024. godine u Tužilaštvu BiH zabilježen je slučaj krijumčarenja djece državljana Egipta od strane osobe koja nije u rodbinskoj vezi sa krijumčarenim licima preko aerodroma u Sarajevu, uz saznanje da je ranije već prebačen veći broj djece iz Egipta u Italiju sa nepoznatim ciljem. Ove radnje krijumčarenja djece bez pratnje roditelja ili za-

---

⁴ U nekoliko predmeta Tužilaštva BiH zabilježena je pojava krijumčarenja maloljetnih migranata od strane osoba koje nisu u rodbinskoj vezi sa maloljetnicima, gdje je NN osoba organizovala prihvati i prevoz kroz Bosnu i Hercegovinu ovih maloljetnika, predmet Tužilaštva T20 O KT 0026835 25.

konskih staratelja nedvojbeno ukazuju na to da se radi o potencijalnim žrtvama trgovine ljudima.⁵

Stoga je potrebna posebna pažnja prilikom promatranja migrantskih tokova, naročito u tranzitnim zemljama, kako bi se prepoznale potencijalne žrtve trgovine ljudima, obezbjedila njihova zaštita, a počinioci procesuirali i kaznili. U isto vrijeme, imajući u vidu činjenicu preklapanja ilegalnih migracija i krijumčarenja migranata, policijske agencije i postupajuća tužilaštva bi trebala biti svjesna postojanja žrtava trgovine ljudima u okviru migrantskog toka.

Neophodno je i sa aspekta zabrane kažnjavanja žrtava trgovine ljudima za počinjena krivična djela u statusu žrtve trgovine ljudima⁶ biti oprezan kod procesuiranja počinioca krijumčara ljudima iz migrantske populacije – lako se može desiti da su isti radnje počinili uz prinudu i u statusu žrtve.

Broj identifikovanih žrtava u mješovitim migrantskim tokovima generalno nije veliki, pa se samim tim broj procesuiranih slučajeva svodi na nivo statističke greške. Odgovor na pitanje zašto je mali broj identifikacija žrtava trgovine ljudima u migrantskim tokovima nalazi se u više različitih razloga. Često same žrtve nisu u situaciji da se samoidentifikuju pošto se ne prepoznaju kao žrtve trgovine ljudima, te samim tim ni ne traže pomoć sistema. Međutim, iako je odsustvo samoidentifikacije jedan od razloga

---

⁵ Optužnica Tužilaštva BiH T20 O KT 0026263 24 od 11.02.2025. godine dostupna na: https://www.tuzilastvoBiH.gov.ba/files/docs/Anonimizirana_optuznica_Mona_Fewires_Hamza_Ahmed.pdf

⁶ U članu 186. stav 10. KZ BiH navodi se: Protiv žrtve međunarodne trgovine ljudima koju je počinitelj krivičnog djela prisilio da učestvuje u izvršenju drugog krivičnog djela neće se voditi krivični postupak ako je takvo njeno postupanje bilo neposredna posljedica njenog statusa žrtve međunarodne trgovine ljudima.

malog broja identifikacija u mješovitim migrantskim tokovima, institucije su u obavezi da aktivno preduzimaju radnje kojim bi se prepoznale potencijalne žrtve od strane samih institucija i aktera. Aktivniji pristup i proaktivno djelovanje države i institucija u identifikovanju žrtava trgovine ljudima podstiče se konstantno i u izvještajima međunarodnih monitoring mehanizama za praćenje borbe protiv trgovine ljudima.⁷

Pored gore navedenog istaknutog problema odsustva samoidentifikacije, a u svijetlu migrantskih tokova, žrtve trgovine ljudima – migranti žele nastaviti svoje putovanje i bilo koja radnja kojom bi se taj cilj doveo u pitanje ili prolongirao nije dobrodošla sa njihovog gledišta. Zbog netražnja pomoći i nepodnošenja prijava od strane žrtava migranata za doživljeno iskorištavanje sistem ne registruje ove žrtve, pa iste prolaze gotovo ispod radara, bez njihovog zbrinjavanja, zaštite i identifikacije od strane države i sistema.

Dodatno, kontrola trgovaca ljudima nad žrtvama nekada doseže takvu snagu da za posljedicu ima otpor samih žrtava prema procesuiranju počinitelaca trgovine ljudima i sopstvenoj zaštiti. Manifestacija navedenog ponašanja se ogleda u tome da u određenim slučajevima same žrtve ne žele da svjedoče zbog faktora kao što su strah, trauma, a često i sindrom žrtve, gdje iste negiraju da su žrtve trgovine ljudima i odbijaju učestće u krivičnom postupku.

Odnosno, iz prakse i predmeta se da vidjeti da osobe koje u jednom momentu nisu žrtve postanu žrtve trgovine ljudima. To je pojava naročito prisutna u mješovitim migrantskim tokovima. Ova transformacija se uobičajeno dešava u zemljama destinacije gdje na kraju migranti do-

spjevaju i budu iskorištavani kao žrtve trgovine ljudima u svrhu seksualne eksploatacije, radne eksploatacije i sl.

Primjeri osoba koje mogu postati žrtve na krajnjoj destinaciji su ljudi u pokretu, migranti, radnici koji namamljeni obećanjima i prilikom da ostvare primanja dolaze u stranu zemlju gdje im se saopćava da imaju dug, da moraju da ga otplate, pa rade bez plate i prekovremeno i žive u uvjetima nedostojnim čovjeka. Pri tome su migranti naročito u opasnosti da od strane krijumčara budu kroz dužnički odnos iskorišteni i eksploatisani. Takođe, neke su grupe možda češće izložene činu seksualnog nasilja nego druge. Ovo se odnosi na interno raseljena lica, izbjeglice, djecu, žene...⁸

Trgovci ljudima, iako je ranije navedeno da obično imaju priliku da djeluju po dolasku migranata u zemlju destinacije, postupaju i u samim migrantskim tokovima, gdje sami migranti u svom putu kroz tranzitne zemlje postaju žrtve trgovine ljudima, i to prevalentno žrtve seksualnog iskorištavanja. Stoga je, kada se analiziraju brojke identifikovanih žrtava, očigledno da je broj žrtava daleko veći od registrovanog, službenog broja žrtava.⁹

U odnosu na žrtve iz migrantskih tokova, odsustvo većeg broja identifikovanih žrtava ukazuje na postojanje razloga nedostatka identifikacije od strane aktera i institucija i odsustva samoidentifikacije.

Govoreći o ljudima u pokretu i migrantskim tokovima, granica između krijumčarenja ljudi i trgovine ljudima ponekad je skoro nepostojeća. Krijumčari ljudima su ti koji imaju mogućnost da, radi naplate potraživanja za uslugu

⁸ Međunarodni protokol o dokumentovanju i istraživanju seksualnog nasilja u sukobima, juni 2014. (str. 1).

⁹ Krajem 2022. godine Bosna i Hercegovina je identifikovala pet žrtava u migrantskim tokovima, i to pet maloljetnih žrtava državljana Afganistana.

krijumčarenja, zahtjevaju i traže od migranata, krijumčarenih lica, da i oni sami postanu krijumčari kako bi otplatili dug, da pružaju seksualne usluge ili ih tjeraju na druge radnje, a sve u cilju kako bi iste iskoristavali i profitovali od njih.

Identifikacija slučajeva trgovine ljudima u migrantskim tokovima je izazovna – svaki otkriveni slučaj zaslužuje pažnju svih aktera kako bi se naučene lekcije primijenile u praksi i kako bi se obezbjedile bolja zaštita i vidljivost ove kategorije žrtava trgovine ljudima. Tokom 2022. godine zajedničkim radom i multisektorskim pristupom uspješno je provedena prva identifikacija žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima u Bosni i Hercegovini; predmetne radnje su zadokumentovane od strane policijskih agencija i rezultirale su krivičnim gonjenjem trgovaca ljudima. Interesantna je pojava da se u tim predmetima podudaraju uloge samih krijumčara ljudima sa ulogama trgovaca ljudima, gdje su upravo krijumčari ti koji mogu prepoznati naročito ranjive kategorije lica, pa iste, tokom krijumčarenja ljudi, iskoristavati kao žrtve trgovine ljudima.

Pravomoćnim okončanjem sudskog postupka prema počiniocima trgovine ljudima seksualne eksploatacije u predmetu gdje je Bosna i Hercegovina uspjela **identifikovati žrtve trgovine ljudima** krajem 2022. godine, analizom prikupljenih dokaza i koraka usmjerenih ka zaštiti žrtava, nastojat će se prikazati pozitivna praksa, koja može biti od koristi za naredne slučajeve i unapređenje borbe protiv trgovine ljudima u okviru mješovitih migrantskih tokova.

Osuđujuća presuda i izrečene kazne zatvora počiniocima usmjerene su i na generalnu prevenciju i jasno doprinose boljoj sigurnosti mješovitih migrantskih tokova. Iz tog razloga postupanje aktera u borbi protiv trgovine ljudima u kontekstu mješovitih migrantskih tokova treba biti inten-

zivirano i usmjereno na identifikaciju i zaštitu potencijalnih žrtava, te ovaj rad ima kao prvenstveni cilj upoznavanje svih aktera sa rizikom migrantskih tokova i prisustvom žrtava trgovine ljudima među migrantima.

Ovim radom će se predstaviti pravni okvir za borbu protiv trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi, kao i za zaštitu žrtava trgovine ljudima među strancima sa fokusom na migrantsku populaciju i ilegalne migracije. Nadalje, predstaviti će se slučajevi gdje su zabilježeni događaji iskorištavanja žrtava iz migrantske populacije, kao i odgovor pravosuđa Bosne i Hercegovine i referalnog mehanizma na ovu pojavu koja je prisutna u migrantskim tokovima.

Nastojat će se dati pregled problema identifikacije žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima i razlozi malog broja slučajeva, te preporučiti daljnje postupanje i unapređenje sistema ranog prepoznavanja i identifikacije s ciljem bolje zaštite i procesuiranja počinitelaca trgovine ljudima u migrantskim tokovima.

2. Opasnosti krijumčarenja migranata i trgovine ljudima u migrantskim tokovima

Danas **trgovci ljudima postaju sve odvažniji**, sve okrutniji u svojim metodama držanja pod kontrolom žrtava, nebitno da li su u pitanju suptilne metode držanja u povlaštenom položaju, metode vrbovanja, kao što je lažno zabavljanje (tzv. lover boy), ucjene ili upotreba fizičkog nasilja i ograničavanje slobode kretanja žrtve.

Situacije sa osobama strancima žrtvama trgovine ljudima, koje ne govore jezik zemlje u kojoj se nalaze i budu iskorištavane od strane počinitelaca, dodatno utiču na njihov već težak položaj, jer se time uspostavlja bolja kontrola nad ovim žrtvama od strane trgovaca ljudima.

U isto vrijeme, s obzirom na pojačanu razinu ilegalnih migracija, evidentni su trendovi kod krijumčarenja ljudi i organizovanih grupa za krijumčarenje ljudima da se posebno u posljednje vrijeme, sve radi sticanja protivpravne imovinske koristi, krijumčari služe sve opasnijim metodama krijumčarenja, pri tome dovodeći u opasnost život i zdravlje migranata.

Migranti često ne znaju, uopće nisu svjesni opasnosti kojoj se izlažu i tek kada je kasno uočavaju da su u potencijalno životno ugroženoj situaciji. **U više predmeta pred Tužilaštvom BiH vođeni su postupci gdje su krijumčareni migranti u zatvorenim malim skrivenim prostorima – u teretnim motornim vozilima¹⁰ ili u prenatrpanim gu-**

---

¹⁰ Iz obrazloženja optužnice T20 O KT 0023960 23 od 05.01.2024. godine navodi se: ... Iz izjava svjedoka proizilaze teški uslovi koji su vladali u skrivenom dijelu priključnog vozila kamiona. Svjedok H.S. navodi da su zbog nedostatka zraka počeli činiti molitve da ih uhva-

menim čamcima preko nabujalih rijeka.¹¹ Tužilaštvo ima predmete u radu gdje su evidentirani i smrtni slučajevi utapanja migranata čija su tijela pronalazena na obalama rijeke Drine.¹²

Pored navedenog registrovani su slučajevi gdje su trgovci ljudima involvirani u same radnje krijumčarenja tako što su u okviru mješovitih migrantskih tokova selektirali ranjive žrtve i iskorištavali ih za vršenje krivičnih djela i seksualno iskorištavanje.¹³

Prema navodima iz izvještaja IOM u Bosni i Hercegovini za 2023. godinu, o trgovini ljudima postoje određene skupine koje su posebno ranjive i targetirane, a to su prije svega: marginalizovane grupe, siromašni, ljudi u dugovima, migranti koji nezakonito borave u Bosni i Hercegovini, osobe niskog stepena obrazovanja, osobe sa nekim oblikom duševne bolesti ili smetnje, osobe koje dolaze iz disfunkcionalnih porodica.

Upravo zbog otežanog pristupa legalnom ulasku u Europu i međunarodnoj zaštiti, migranti često koriste ilegalne i opasne metode kao što su usluge krijumčara. Stoga mogu još više postati izloženi ucjenjivanju, nasilju i iskorištava-

---

te i isti je prepoznao vozača kamiona, a i svjedok A.P. navodi da su se obradovali kada su uhvaćeni, jer im je nestalo zraka.

¹¹ U predmetu Tužilaštva iz 2023. godine prilikom bijega krijumčara sa gumenog čamca u kojem su se nalazili krijumčareni migranti oboren je dječak u rijeku koji nije znao plivati; brzom intervencijom pripadnika granične policije Bosne i Hercegovine isti je spašen od utopljanja u rijeci. Dan kasnije na lokalitetu u neposrednoj blizini lokacije gdje se odigralo krijumčarenje pronađen je NN leš osobe afroazijskog porijekla na obali rijeke na teritoriji Bosne i Hercegovine.

¹² Više o ovome u članku: <https://detektor.ba/2024/01/17/podizanje-svijesti-komemoracijom-za-migrante-i-izbjeglice-nastradale-na-drini/>

¹³ Predmet Tužilaštva T20 O KTO 0021742.

nju.¹⁴ Samo krijumčarenje je migrantima u okviru Balkanske migrantske rute¹⁵ omogućilo sticanje velike protu-pravne imovinske koristi organizovanim grupama za krijumčarenje migranata – međutim, ove kriminalne aktivnosti su omogućile određenim grupama da prošire svoje djelatnosti i na druga kriminalna djela, uključujući i trgovinu ljudima, a sve kako bi njihova zarada bila još veća.

Kao što je ranije navedeno, provodeći istrage na predmetima krijumčarenja migranata, u Bosni i Hercegovini uočene su brojne situacije koje dovode u opasnost život i zdravlje krijumčarenih lica, migranata.

Krijumčari ljudima radi sticanja dobiti ne prezaju od različitih metoda krijumčarenja migranata, pri tome ne razmišljajući o njihovoj sigurnosti. Čak suprotno, krijumčari ljudima svojim radnjama aktivno doprinose ugrožavanju bezbjednosti migranata, te njihove živote dovode u opasnost.¹⁶ Posebno su opasne radnje krijumčarenja migranata u prenakrcanim gumenim čamcima u kasnom jesenjem i zimskom periodu, koje znaju rezultirati prevrtanjem čamca i utapanjem migranata.¹⁷

---

¹⁴ Identifikacija žrtava trgovanja ljudima u zemljama tranzita i odredišta u Europi. Praktične smjernice za djelatnike na terenu, Hrvatski Crveni križ, 2019, str.13.

¹⁵ Zapadnobalkanska ruta odnosi se na nezakonite dolaske u EU kroz regiju: Albaniju, Bosnu i Hercegovinu, Crnu Goru, Sjevernu Makedoniju i Srbiju, više o ovome na: <https://www.consilium.europa.eu/hr/policies/western-balkans-route/>

¹⁶ Imajući u vidu da su značajno pooštrene granične kontrole, te najava i doprinos FRONTEX-a, nezakonite migracije postaju izazovnije i teže, krijumčari ljudima tokom 2025. godine prema zaprimljenim izvještajima u Tužilaštvu BiH koriste sve češće opasnije rute krijumčarenja i sredstva kojima se direktno dovodi u opasnost bezbjednost krijumčarenih lica.

¹⁷ Više o ovome na: <https://faktor.ba/bosna-i-hercegovina/aktuelno/jedanaesta-zrtva-pronadeno-jos-jedno-tijelo-migranta-koji-se-utopio-u-prevrtanju-camca-na-drini/196098>

U predmetima Tužilaštva BiH tokom perioda 2020–2025. godine registrovani su slučajevi korištenja čamaca na nupuhivanje namjenjenih djeci i improvizovanih splavova, sačinjenih od plastičnih flaša – oni se koriste za nedozvoljeno prevođenje preko državne granice i to na mjestima gdje riječni tokovi predstavljaju prirodnu granicu sa zemljama sa kojima se graniči Bosna i Hercegovina (rijeka Sava sa Republikom Hrvatskom i rijeka Drina sa Republikom Srbijom).

Date naprave su naročito nesigurne i nepodobne za kretanje po rijeci Drini, koja je poznata po dosta virova, koja nosi veliku opasnost prelaska po krijumčarene ljude i koja je već odnijela ljudske živote migranata koji su je prelazili na čamcima. U Bosni i Hercegovini se prošle godine, nažalost, desio tragičan slučaj na rijeci Drini, kada je došlo do prevrtanja broda i utapanja većeg broja migranata među kojima su bila djeca i šestomjesečna beba.

Ovo nije jedini slučaj smrti migranata na njihovom migracijskom putu i kroz rad na predmetima krijumčarenja migranata, naročito kroz dokaze pribavljene posebnim istražnim radnjama, pojavljuju se dokazi koji ukazuju na sve veći broj slučajeva stradanja migranata.¹⁸

Takođe, pored slučajeva upotrebe čamaca i opasnosti krijumčarenja migranata čamcima, još jedan, potencijalno opasan način za krijumčarenje migranata, jeste upotreba **kamiona sa skrivenim bunkerima**. Radi se o neuslovnim, skrivenim i uskim, prepravljenim prostorima, gdje se dovod zraka obezbjeđuje improvizovanim i nekvalitetnim

---

¹⁸ U predmetu T20 O KTO 0021372 23 u transkriptu razgovora između dva osumnjičena, pribavljenog posebnim istražnim radnjama, spominje se slučaj u kome je došlo do prevrtanja čamca i utapanja migranata, te da iz tog razloga migranti nisu mogli preći u BiH i biti preuzeti od strane krijumčara.

ventilatorima. Ovaj način prijevoza migranata preko granice lako može da dovede do tragedije.¹⁹

U svim takvim slučajevima, kada se pogledaju izjave krijumčarenih prevoženih lica, svi oni jednostrano navode da im nije rečeno da će biti smješteni i krijumčareni na takav način; u određenim trenucima su ostajali bez zraka, kolabirali i bukvalno molili da ih zaustavi i spasi policija.²⁰

Nadalje, u ovoj beskrupuloznoj trci za novcem, u Bosni i Hercegovini registrovane su i situacije gdje sami krijumčari, odnosno organizovane grupe za krijumčarenje migranata, vrše nasilje nad samim migrantima, kao što su otmice, iznude novca i fizičko nasilje. Tokom 2024. godine ove radnje su se intenzivirale, pa krijumčarske grupe nisu više nezakonito prevodile migrante preko državne granice, već su ih ili obmanjivali da će biti prevedeni, ili ih sačekivali u pograničnim područjima, te uz prijetnju oružjem odvodili na napuštene lokacije gdje bi ih tukli i snimali. Te snimke su slali porodicama i zahtjevali uplatu novca na ime otkupnine. Ove grupe su svoje djelovanje strateški usmjerile ka zapadnom dijelu Bosne i Hercegovine, smjestivši se i vršeći kriminalne radnje u blizini granice sa Republikom Hrvatskom.²¹

Danas su ovi slučajevi nasilja prema migrantima od strane nasilnih krijumčarskih grupa registrovani i na teritoriji Crne Gore u pograničnom području sa Bosnom i Hercegovinom, ali i na granici Crne Gore sa Albanijom.

---

¹⁹ Austrija više o ovome: <https://www.blic.rs/vesti/svet/u-hladnjaci-u-austriji-pronadjeno-gotovo-40-migranata-medju-njima-bila-i-deca/dz4v2qd>, Bugarska više o ovome: <https://www.bbc.com/serbian/lat/svet-64683687>

²⁰ Predmet Tužilaštva T20 O KT 0023960 23, presuda Suda BiH S1 3 K 045521 24 od 20.03.2024. godine.

²¹ Više o ovoj temi i BWK organizovanoj afganistanskoj grupi koja djeluje u BiH u članku objavljenom na: <https://detektor.ba/2025/04/02/naorzuzana-banda-afganistanaca-terorise-izbjeglice-koje-prolaze-kroz-BiH/>

U optužnici Tužilaštva BiH protiv dva optužena lica pripadnika tzv. **BWK organizovane grupe za kriminal**, a koji je pravomoćno okončan osuđujućom presudom, ilustrirano je postupanje ovih grupa i nasilne akcije koje sprovode prema migrantima.

Tako se u optužnici prema članovima ove BWK grupe između ostalog navodi da su... *odveli i držali zatvorene u devastiranom objektu bunkeru iz Drugog svjetskog rata koji se nalazi u neposrednoj blizini lokacije Mostarsko raskršće bb, Blažuj i u blizini prihvatnog centra Blažuj. Tu su im vezali ruke i oduzeli im slobodu kretanja, pri tome ih osumnjičeni i druge njima poznate osobe, među kojima je i Divane, fizički i psihički zlostavljali tako što su ih tukli rukama, nogama i drugim predmetima po tijelu, uključujući palice i staklene flaše, pa su na taj način oštećeni zadobili lake tjelesne povrede ....., prijetili vatrenim oružjem i sve to snimali putem telefona i slali snimke porodicama, tražeći otkupninu i iznuđujući novac od oštećenih i od članova njihovih porodica za neuspješno krijumčarenje ovih lica u iznosu od 10.000 EUR, da bi osumnjičeni dana 17.01.2024. godine premjestili oštećene u obližnju šumu, gdje su nastavili povređivati oštećene iznuđujući im novac i tražeći novac od njihovih porodica, a potom ih dalje izmjestili na novu lokaciju u objekt napuštenog rezervoara za vodu, gdje su ih držali zatvorenima, te im dalje nanosili povrede i prijetili da će ih ubiti ako se ne isplati novac....*²²

Upravo prethodno navedeni primjer procesuiranog predmeta i pripadnika grupe za krijumčarenje migranata zorno ukazuje na opasnost migrantskih ruta i ugroženost migranata.²³

---

²² Optužnica Tužilaštva BiH T20 O KTO 0024587 24 od 29.05.2024. godine.

²³ Predmet je pravomoćno okončan osuđujućom presudom Suda BiH broj S1 2 K 048204 24 K od 31.10.2024. godine.

Primjer iz sudske prakse Suda BiH i Tužilaštva BiH, koji će biti opisan u nastavku članka gdje su procesuirani počinioci trgovine ljudima koji su seksualno iskorištavali maloljetne žrtve iz migrantske populacije, navodi na potvrdu teze o opasnostima migrantskih tokova. U isto vrijeme prikazani slučaj daje jasnu potvrdu da su mješoviti migrantski tokovi pogodno tlo za trgovce ljudima i da postoje slučajevi trgovine ljudima u tranzitnim zemljama kao što je Bosna i Hercegovina u okviru migrantske populacije.

Unapređenjem postojećih sistema ranog prepoznavanja potencijalnih žrtava trgovine ljudima u pokretu obezbjeđit će se veća detekcija i procesuiranje izvršioca trgovaca ljudima, te pružiti potrebna zaštita i pomoć žrtvama trgovine ljudima u migrantskim tokovima koji tranzitiraju kroz zemlje na Balkanskoj migrantskoj ruti. Kažnjavanjem počinitelja i visokim sankcijama obezbjeđit će se ujedno i generalna prevencija sprečavanja počinitelja da vrše krivična djela na štetu žrtava u mješovitim migrantskim tokovima.

3. Pravni okvir inkriminacije i zaštita žrtava trgovine ljudima

Trgovina ljudima kao krivično djelo definisana je krivičnim zakonima, a osnov inkriminacije se nalazi u Ustavu i u međunarodnim dokumentima koje su države preuzele i obavezale se da će primjenjivati. **Najbitniji međunarodni dokumenti** u vezi sa trgovinom ljudima jesu Konvencija UN protiv transnacionalnog organizovanog kriminala uz Protokol za sprečavanje, zaustavljanje i kažnjavanje trgovine ljudima, naročito ženama i djecom, kojim se dopunjuje Konvencija (poznatiji kao Palermo protokol), potom Konvencija Vijeća Evrope o akciji protiv trgovine ljudima.

Istovremeno, u Bosni i Hercegovini na snazi su zakoni i podzakonski akti kojima se doprinosi boljoj zaštiti stranca žrtava trgovine ljudima, a isti su usklađeni sa međunarodnim standardima i obavezama.

Tužilaštvo BiH ima isključivu nadležnost u procesuiranju krivičnog djela trgovine ljudima sa međunarodnom komponentom, gdje su žrtve stranci ili gdje se radi o državljanima Bosne i Hercegovine koji se iskorištavaju u inostranstvu. Domaće žrtve trgovine su obuhvaćene krivičnim zakonima Federacije BiH, Republike Srpske i Distrikta Brčko i u nadležnosti su pojedinačnih tužilaštava ova tri entiteta.

Također, isključiva nadležnost Tužilaštva BiH je i u procesuiranju krivičnih djela u vezi sa krijumčarenjem migranata.

Tako je u Krivičnom zakonu Bosne i Hercegovine u članu 186. propisano krivično djelo *Međunarodna trgovina ljudima*, u članu 186a. *Organizovana međunarodna trgovina ljudima*, dok je u članu 189. propisano krivično djelo *Krijumčarenje ljudi*, a u članu 189a. krivično djelo *Organizova-*

nje grupe ili udruženja za izvršenje krivičnog djela krijumčarenje migranata.

U odnosu na strance žrtve trgovine, kako potencijalne, tako i identifikovane žrtve, pored odredbi krivičnog zakona koji propisuje obilježja krivičnog djela trgovine ljudima, najvažniji instrumenti su Zakon o strancima Bosne i Hercegovine i Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima.

Pravilnikom su definisana postupanja i određena nadležna tijela koja vrše postupak identifikacije i provode radnje na zaštiti potencijalnih i identifikovanih žrtava stranaca. Tako se u pogledu identifikacije propisuju nadležna postupanja i utvrđuje referalni mehanizam u odnosu na strance žrtve trgovine ljudima.

Član 7. Pravilnika propisuje postupanja organa u smislu identifikacije i zaštite stranaca žrtava trgovine, utvrđuje kriterije i indikatore za žrtve trgovine prilikom postupka utvrđivanja i identifikacije potencijalne žrtve trgovine ljudima.²⁴

Kada je žrtva trgovine stranac, jedno od njenih prava jeste da joj se reguliše status u zemlji u kojoj je bila eksploatirana. Veoma je važno riješiti ovo pitanje da bi se izbjeglo njeno kompromitiranje od strane odbrane pred sudom, pod izgovorom da je žrtva pristala svjedočiti da bi

---

²⁴ Član 7. (Identifikacija i prihvata žrtve trgovine).

- (1) Organi u postupanju su dužni da sa strancem za kojeg postoje osnovi sumnje da se radi o žrtvi trgovine postupaju kao sa žrtvom trgovine sve dok postoje navedeni osnovi sumnje.
- (2) U postupku identifikacije žrtve trgovine nadležni organi su dužni da cijene sljedeće pokazatelje: samoidentifikaciju, mjesto i uslove gdje je stranac potencijalna žrtva trgovine pronađen, ograničenje lične slobode, psihofizičko stanje osobe, dob osobe, posebno ako su osobe u dobi do 18 godina, način i svrhu ulaska u Bosnu i Hercegovinu, status, kretanje i boravak osobe u Bosni i Hercegovini, posjedovanje putne isprave, posjedovanje finansijskih sredstava i druge okolnosti relevantne za pravilnu identifikaciju.

izbjegla krivično gonjenje ili da osigura dozvolu da boravi u zemlji.

Krivično zakonodavstvo i Zakon o strancima sadrže odredbe koje omogućavaju da se žrtva trgovine ljudima oslobodi od krivičnog i upravnog gonjenja za krivična djela koja je počinila u statusu i okolnostima trgovine ljudima, kao i da joj se dodijeli privremena boravišna dozvola na humanitarnoj osnovi za žrtve trgovine ljudima.

Pored navedenog, ova regulativa donosi osnovne mjere zaštite žrtava trgovine ljudima koji su stranci, među kojima su adekvatan i siguran smještaj, zdravstvena zaštita, psihološka pomoć, informisanje o pravnom statusu žrtve i savjetovanje u segmentu njezinih prava i obaveza na jeziku koji žrtva razumije, pravna pomoć žrtvi u toku krivičnog i drugih postupaka u kojima žrtva ostvaruje svoja prava, informacije o načinu pristupa diplomatsko-konzularnim predstavništvima zemlje porijekla ili uobičajenog boravka žrtve trgovine, informacije o mogućnostima i postupku repatrijacije, pristup tržištu rada i druga prava.

Dakle, u odnosu na strance žrtve trgovine ljudima, ključna je uloga Službe za poslove sa strancima, te je ista i prepoznata kroz rad na predmetima i iskustva u borbi protiv ovog krivičnog djela. Cjelokupno pitanje prava i zaštite stranaca na prvom mjestu je regulisano u odredbama Zakona o zaštiti stranaca; na osnovu ovog zakona razrađen je i kreiran Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima.

Radi efikasnijeg i promptnog postupanja u pogledu zaštite potencijalnih žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima tokom 2023. godine je od strane IOM u Bosni i Hercegovini predstavljena inicijativa, podržana od strane Udarne grupe za borbu protiv trgovine ljudima i organizovanih ilegalnih migracija, za izmjene pravilnika na način da se, pored postojećeg rješenja obavje-

štavanja Službe za poslove sa strancima, o potencijalnoj žrtvi obavještavaju i policijske agencije, odnosno Tužilaštvo BiH, koje bi mogle provesti postupak identifikacije.

I pored navedene inicijative IOM, praksa je pokazala da Tužilaštvo BiH aktivno učestvuje u odlučivanju smještaja i boravku žrtava trgovine ljudima. Obično se radi o žrtvama koje nakon određenog kraćeg vremena žele napustiti Bosnu i Hercegovinu i vratiti se u zemlju porijekla, što im se omogućava.

Ipak, primarni nosilac aktivnosti u kontekstu stranaca žrtava trgovine ljudima je Služba za poslove sa strancima.

4. Indikatori trgovine ljudima i žrtava u mješovitim migrantskim tokovima

Posebno važan instrument u prepoznavanju potencijalnih žrtava trgovine ljudima u migrantskoj populaciji i mješovitim migrantskim tokovima jesu indikatori za žrtve trgovine ljudima.

U Bosni i Hercegovini pri Ministarstvu sigurnosti u upotrebi je onlajn alat koji pomaže identifikaciji i koji je dostupan svim učesnicima koji imaju direktan ili indirektan doticaj sa migrantskom populacijom – odnosno, ukoliko se susretnu sa situacijom koja zahtjeva dodatnu provjeru da li neka osoba potpada pod status potencijalne žrtve trgovine ljudima.²⁵

Tokom 2023. godine IOM u Bosni i Hercegovini je razvio posebne indikatore za žrtve u mješovitim migrantskim tokovima, koji su dostavljeni svim relevantnim adresama koje postupaju sa migrantskom populacijom. Donošenjem specijalnih indikatora za mješovite migrantske tokove doprinosi se boljem prepoznavanju potencijalnih žrtava u samoj migrantskoj populaciji. Svrha indikatora je da pomognu akterima na prvoj liniji rada da prepoznaju potencijalnu situaciju trgovine ljudima. Oni obuhvataju veliki broj znakova i okolnosti sa kojima se mogu susresti službenici na prvoj liniji rada i predstavnici nevladinih organizacija, a koji mogu izazvati sumnju da se radi o trgovini ljudima.²⁶

Tužilaštvo BiH i nadležne policijske agencije su tokom 2021., 2022. i 2023. godine zabilježile više slučajeva

²⁵ Alat dostupan na stranici Ministarstva sigurnosti Bosne i Hercegovine: <https://elearning-thb.msb.gov.ba/vulnerability>

²⁶ Kratak vodič i indikatori za identifikaciju žrtava trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini, ICMPD, str. 11.

otmica i iznude migranata za novac, razbojništva nad migrantima, prevare migranata od strane krijumčara, oduzimanja putnih isprava i ucjena za povrat istih, a registrovani su i slučajevi potencijalnih žrtava trgovine ljudima, migranata koji se iskorištavaju za vršenje krivičnih djela i to: samog krijumčarenja i pomaganja u krijumčarenju (izvidnice, dojave, reklamiranje, posrednici za prikupljanje novca za krijumčarenje, osmatranje podobnih kamiona, vođači i veslači).

Analizom izvještaja o stanju ilegalnih migracija u Bosni i Hercegovini, kao i uvidom u izvještaje policijskih agencija i prikupljene izjave migranata, proizilazi da se u migrantskoj populaciji, posebno u centrima za prihvatanje i smještaj migranata, nalaze aktivno lica iz same migrantske populacije, koja djeluju u kapacitetu krijumčara i organizatora krijumčarenja, ali i lica koja predatorski djeluju i ciljaju podobne žrtve unutar migrantske populacije.

Iz tog razloga je neophodno unaprijeđenje postupka prepoznavanja potencijalnih žrtava u migrantskoj populaciji.

S obzirom na to da se ovaj rad bavi analizom opasnosti i rizika trgovine ljudima u migrantskoj populaciji, indikatori su posebno važni u pogledu **pravilnog utvrđivanja krivičnog djela krijumčarenja migranata i krivičnog djela trgovine ljudima, kao i razlikovanja ova dva krivična djela.**

Ovo razlikovanje je daleko važnije, jer, u skladu sa Palermo protokolom i važećim krivičnim zakonodavstvom, **žrtva trgovine ljudima ne može biti odgovorna za krivična djela počinjena u statusu žrtve.**

Kako bi se izbjegle situacije da se žrtva trgovine ljudima tretira kao krijumčar ljudima ili saučesnik u krivičnom djelu, neophodno je sa stepenom dužne pažnje pristupiti slučajevima kada se krijumčarenje preduzima od strane migranata i posmatrati egzistirajuće indikatore trgovine ljudima.

5. Poteškoće za otkrivanje žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima

Slučaj koji je prikazan u ovom radu, predstavlja oblik trgovine ljudima seksualne eksploatacije maloljetnika bez pratnje u mješovitim migrantskim tokovima. Predmet je uspješno procesuiran pred Sudom BiH na osnovu provedene istrage i optužnice Tužilaštva BiH. Krivični postupak protiv dva optužena lica je pravomoćno okončan osuđujućom presudom u 2024. godini, dok su sama identifikacija i zbrinjavanje žrtava izvršeni krajem 2022. godine.

Ovaj predmet ostaje zasada jedinstven slučaj u vidu uspješnosti procesuiranja počinitelja trgovaca ljudima, ali i identifikacije žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima kada govorimo o Bosni i Hercegovini.²⁷

Bosna i Hercegovina je posljednjih nekoliko godina pod povećanim migracijskim pritiskom i to primarno kao tranzitna država. Prema dostupnim podacima preko teritorije Bosne i Hercegovine prešlo je preko 142.000 nezakonitih migranata u periodu od 2018. do 2023. godine.²⁸ Ipak, danas je situacija malo drugačija, te je u odnosu na trendove ilegalnih migracija primjetan pad istih u periodu kraj 2024. – početak 2025. godine, a sve prema zadnjim izvještajima FRONTEX-a i zaprimljenim izvještajima o počinjenom krivičnom djelu Krijumčarenja ljudi u Tužilaštvu BiH.²⁹

²⁷ Nakon objave presude objavljena je vijest i na portalu Slobodne Europe: <https://www.slobodnaevropa.org/a/migranti-presuda-krijumcarenje-zlostavljanje/32850518.html>

²⁸ Migracioni profil Bosne i Hercegovine za 2023. godinu objavljen na veb stranici: <https://msb.gov.ba/PDF/160820241.pdf>, str. 67.

²⁹ Više o ovome na: <https://www.frontex.europa.eu/media-centre/news/news-release/irregular-border-crossings-into-eu-drop-sharply-in-2024-oqpweX>

Sudski predmet koji je analiziran u ovom tekstu i sudski postupak protiv počinitelaca trgovaca ljudima, kao što je navedeno, jesu primjer pozitivne identifikacije žrtava u mješovitim migrantskim tokovima i kao takav predstavlja uspješan odgovor sistema na trgovinu ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

Monitoring mehanizmi Vijeća Europe, GRETA i TIP izvještaji Vlade SAD u svojim izvještajima za 2024. godinu za Bosnu i Hercegovinu ukazuju na značaj i važnost institucija koje imaju prvi kontakt sa migrantima u vidu mogućnosti prepoznavanja indikatora trgovine ljudima. Nadalje se u navedenim izvještajima ističe i da je, za razliku od 2022. godine, kada je otkriveno pet žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima u Bosni i Hercegovini, 2023. godina prošla bez identifikacije žrtava, iako je primjetno da se aktivno provode treninzi policijskih službenika i osoba koje dolaze u prvi kontakt sa žrtvama.³⁰

Nekoliko je razloga zašto nema više istraga i otkrivenih krivičnih djela na štetu migranata, naročito djela usmjerenih na spol i identitet.

Razlozi odsustva identifikacija žrtava u mješovitim migrantskim tokovima već su pomenuti u uvodnom dijelu rada; na ovom mjestu ukazat će se još jednom na možda i najveću poteškoću kod identifikacije žrtava u mješovitim migrantskim tokovima, koja se odnosi na dužinu boravka i samo kretanje žrtava u okviru migracija.

U mješovitim migrantskim tokovima naravno da postoje žrtve trgovine ljudima i žrtve rodno zasnovanog nasilja koje nisu otkrivene, pa je sistem potrebno dodatno alarimirati kako bi se ova oštećena lica adekvatno zaštitila,

---

³⁰ TIP Report BiH 2024, dostupno na: <https://www.state.gov/reports/2024-trafficking-in-persons-report/bosnia-and-herzegovina/>

a počinioci procesuirali.³¹ Takođe, potrebno je sagledati i samu svrhu i cilj ilegalnih migracija prije svega u odnosu na mali broj slučajeva identifikacija žrtava u mješovitim migrantskim tokovima.

Bijeg od progona, želja za spajanjem sa porodicom i novi život, ubjeđenje o ekonomskoj sigurnosti su faktori koji pokreću migrante i koji tako postaju lak plijen za krijumčare i trgovce ljudima. Migranti su odlučni u svom cilju da stignu u zemlju destinacije. Države kroz koje prolaze su samo prolazne tranzitne stanice i svaka aktivnost koja ih zadržava u tranzitnoj zemlji prolongira njihovo putovanje i stizanje na željenu destinaciju.

Prijava policiji, obraćanje za pomoć nevladinim organizacijama i učešće u krivičnom postupku predstavljaju svojevrsnu prepreku za oštećene i produžuju boravak u tranzitnoj zemlji.

Prema istraživanju IOM BiH prosječno vrijeme zadržavanja migranata u Bosni i Hercegovini je pet dana. Toliko treba za tranzit od granice Republike Srbije sa Bosnom i Hercegovinom, preko teritorije Bosne i Hercegovine, pa sve do granice sa Republikom Hrvatskom.³²

---

³¹ U Studiji UNFPA Rodno zasnovano nasilje nad ženama i djevojčicama u pokretu objavljenoj na veb stranici https://ba.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/unfpa_rzn_bhs_web_fin2.pdf, na str. 47. navodi se: Sve ovo stvara pogodno tlo za rodno zasnovano nasilje na putu migracija, što je u skladu s praksom koja pokazuje da je većina žena i djevojaka koje dolaze sa iskustvom nasilja u Bosnu i Hercegovinu, to nasilje doživjela upravo na putu migracija, izvan sigurnih mjesta za žene i djevojke i izvan prihvatnih centara.

³² IOM BiH u izvještaju za januar 2023. godine ukazuje da je zbog vremena zadržavanja migranata, posebno u odnosu na lica koja se ne nalaze u prihvatnim centrima, izazovno za mobilne timove IOM-a da izvrše registraciju i provedu intervjue sa migrantima. Više o ovome na: https://BiH.iom.int/sites/g/files/tmzbd11076/files/documents/DTM_BiH_18%20ROUND_ENG.pdf

Migranti nastoje uz upotrebu krijumčara, obično posredstvom organizatora u Turskoj i Grčkoj, da, koristeći dobijene instrukcije preko mobitela, upotrebom društvenih mreža zaprimaju obavještenje o prevozu, lokaciji gdje će boraviti, vodičima i načinu transporta preko granice.

Prevođenje migranata preko granice je dogovoreno i uređeno obično uz asistenciju krijumčara ljudima, bilo pješke uz upotrebu vodiča, čamcima preko rijeke, ili uz skrivanje u motornim vozilima.

Ovaj GAME u slučaju odvratanja i zaustavljanja migranata od strane policije se ponavlja i ponavlja sve do uspješnog prelaska granice.

Svjedoci, krijumčarena lica, navodili su da su i deset puta otkrivani i odvracani od strane policije, ali da im je cilj bio da nastave put, pa su ga nastavljali. To je možda i ključni razlog zbog čega nema više samoidentifikacije i zbog čega se potencijalne žrtve trgovine ljudima, osobe koje su doživjele seksualno nasilje, fizičko nasilje ili neki drugi oblik zlostavljanja, ne obraćaju za pomoć i ne traže zaštitu institucija i sistema.

Kao jedan od primjera koji ilustruje gore navedeno, može se navesti nedavni slučaj osobe migrantkinje koja se obratila jednoj nevladinoj organizaciji u Bosni i Hercegovini i zatražila informacije kako da prijavi seksualno zlostavljanje i iskorištavanje koje se desilo u drugoj državi na migrantskoj ruti.

Nakon što su te informacije zaprimljene od strane Tužilaštva BiH putem posrednika, uposlenih nevladine organizacije, odmah su ponuđeni pomoć i zbrinjavanje u sigurnu kuću, te je objašnjeno da bi bilo potrebno u narednom periodu, nakon zbrinjavanja i zaštite, da navedena osoba, oštećeni i potencijalna žrtva trgovine ljudima, daju izjavu na date okolnosti.

Cijeneći zaprimljene informacije od strane postupajućeg tužioca, utvrđeno je postojanje osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo trgovine ljudima na štetu prijavitelja i da se ustvari radi o potencijalnoj žrtvi trgovine ljudima, te da je neophodno pokrenuti sistem referalnog mehanizma i zaštite žrtve trgovine ljudima.

Nakon što su prenesene date informacije i smjernice o postupanju, oštećeni, žrtva migrant koji se obratio za informacije, više se nije javljao.

Ovaj slučaj sigurno nije izolovan; u praksi se često dešava da se izvijestan broj osoba iz migrantske populacije obrati nevladinim organizacijama sa određenim upitima i molbama za pomoć, ali pod uslovima anonimnosti. Ako nakon obraćanja dođe do promijene u mišljenju, osobe migranti prekidaju svaki vid kontakta.

U datim slučajevima ukazivanje zaštite i pomoći ovim potencijalnim žrtvama predstavlja izazov koji je stavljen pred sve aktere.

Kako ukazati zaštitu i pomoći žrtvi koja to ne želi, odnosno koju ne možete pronaći?

Drugi razlog je nepovjerenje prema policiji i organima krivičnog gonjenja. Kroz brojne izjave svjedoka migranata vidljivo je da su isti na svom putu doživjeli razne neugodnosti i različite oblike nasilja od strane pripadnika policije i granične policije.

U pojedinim slučajevima migranti su pominjali da su pripadnici vojske, koja je bila angažovana za sigurnost samih migranata, učestvovali u fizičkim napadima i nasrtajima na migrante. Kroz izvještaje međunarodnih organizacija poput IOM-a, MARRI i Hilfswerk International, ali i kroz izjave saslušanih svjedoka migranata, proizilaze brojni slučajevi nasilja nad migrantima od strane policije i ovlaštenih službenih lica, gdje dominiraju slučajevi prekomjerne

upotrebe sile i nasilja, oduzimanja mobitela, skidanja odjeće, protjerivanja, stavljanja u zatvore i sl. Sama ova činjenica i loše iskustvo sa policijom, ne nužno u samom migrantskom toku i tokom putovanja na migrantskoj ruti, već i u samim matičnim zemljama migranata, koja je duboko ukorijenjena u smislu nepovjerenja državi i sistemu, doprinosi uveliko oklijevanju oštećenih da zatraže pomoć.

Treći razlog leži u kulturološkim uzrocima i jezičkoj barijeri.

I pored činjenice da u Bosni i Hercegovini u prihvatnim centrima za migrante postoje angažirani kulturološki medijatori i prevodioci za jezike, koji su dostupni u svako doba, oštećena lica se često ne odlučuju javiti i zatražiti pomoć. Međutim, ograničeni broj dostupnih prevodilaca za određene jezike ne doprinosi mogućnosti boljeg uspostavljanja kontakta i primanja informacija od migranata u pokretu.

Gore navedeni faktori predstavljaju značajne poteškoće u otkrivanju i zaštiti žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima u zemljama tranzita. Stoga sve prethodno navedeno uzrokuje mali broj identifikovanih žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

6. Problem identifikacije žrtava kod mješovitih migrantskih tokova

Bosna i Hercegovina, kao država i policijske agencije, zajedno sa Tužilaštvom su prepoznate od strane međunarodnih monitoring mehanizama za praćenje borbe protiv trgovine ljudima. U izvještajima GRETA, TIP izvještaju SAD³³, ukazano je priznanje naporima države Bosne i Hercegovine u borbi protiv trgovine ljudima. Posebno je naglašen kao pozitivan iskorak uspješna identifikacija žrtava iz mješovitih migrantskih tokova, ostvarena u 2022. godini.

Ovaj uspjeh je rezultat zajedničkog pristupa i rada na prepoznavanju i zaštiti žrtava u mješovitim migrantskim tokovima, gdje su osnovni nosioci bili Služba za poslove sa strancima i Granična policija Bosne i Hercegovine, a pod nadzorom Tužilaštva.

Razlog više za uspjeh je taj što je predmet sa identifikovanim žrtvama trgovine ljudima, nakon provedene istrage u kojoj su bili obezbjeđeni dokazi, uključujući i izjave žrtava iz migrantske populacije i izvršeno je lišenje slobode počinitelaca, okončan sudskim postupkom. Upravo aktivnošću i radom na ovom predmetu Tužilaštvo, ali i svi drugi akteri, naučili su važne lekcije u vezi sa tim kako ubuduće bolje prepoznavati žrtve u okviru mješovitih migrantskih tokova i kako obezbjeđiti dokaze koji će rezultirati uspješnim krivičnim gonjenjem trgovaca ljudima.

---

³³ *Trafficking in Persons Report*, Izvještaj o borbi protiv trgovine ljudima Vlade SAD za 2022.

Ovim procesom je tokom 2022. godine Bosna i Hercegovina provela uspješnu identifikaciju pet žrtava trgovine ljudima, i to seksualne eksploatacije u mješovitim migrantskim tokovima. Pored žrtava identifikovani su i počinioci protiv kojih je podnesen izvještaj o počinjenom krivičnom djelu i otvorena istraga, a predmet je rezultirao sudskim postupkom protiv identifikovanih počilaca koji su se nalazili u pritvoru. Dodatno, tokom 2023. godine identifikovane su dvije potencijalne žrtve trgovine ljudima prilikom krijumčarenja ljudi i istima je pružena zaštita, te je u odnosu na ovaj događaj podnesen izvještaj o počinjenom krivičnom djelu trgovine ljudima po nepoznatim počiniocima.

S obzirom na to da broj identifikovanih i potencijalnih žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima nije veliki, opravdano se postavlja pitanje zbog čega je to tako.

Razlozi za odsustvo većeg broja identifikacija u mješovitim migrantskim tokovima dati su detaljno i u prethodnom dijelu rada, a odgovor se nameće sam po sebi, i prije svega se veže za same žrtve migrante, brzinu migrantskih tokova, jezičke i kulturološke barijere.

U kontekstu identifikacije žrtava, neovisno da li se radi o stranim ili domaćim žrtvama, dva su metoda identifikacije:

- Identifikacija od strane policijskih organa, nevladinog sektora, institucija (organi gonjenja – Policijska uprava, Granična policija, SIPA, Policijske agencije, Terenski centri službe za poslove sa strancima)
- Samoidentifikacija od strane samih žrtava.

Preciznije, identifikaciju vrše same žrtve i potencijalne žrtve na način da se iniciranje predmeta vrši posredstvom

same žrtve – ista se obraća za pomoć policiji, nevladinoj organizaciji i sl., nakon čega se uključuju referalni mehanizam, policijske agencije i Tužilaštvo.

Kod drugih slučajeva se policija na bazi prethodno prikupljenih informacija uključuje i, vršeći provjere, pronalazi potencijalnu žrtvu, nakon čega kreće referalni mehanizam. Uvijek kada postoji sumnja da se radi o žrtvi trgovine ljudima, s takvom osobom će se postupati kao sa žrtvom sve dok se ne dokaže suprotno. U slučaju sumnje da se radi o djetetu žrtvi, izuzetno je važno imati na umu činjenicu da je pristanak djeteta na namjeravanu eksploataciju nebitan, jer dijete nije u stanju da samo donosi otkvke i slične odluke, te se svako postupanje prema djetetu koje sadrži eksploataciju smatra trgovinom ljudima. Ukoliko se radi o punoljetnoj osobi, potrebno je da se takva osoba sama identificira kao žrtva trgovine, odnosno pojasni oblik eksploatacije kojem je bila izložena tokom određenog perioda, kako bi dobila status žrtve.³⁴

Ranije je istaknuto da stranci žrtve imaju u startu podređen položaj u odnosu na domaće žrtve prevashodno zbog jezičkih barijera i kulturoloških razlika; sami migranti često i zbog loših iskustava sa policijom tokom svog puta imaju stepen nepovjerenja prema organima i ne odlučuju se na saradnju, odnosno samoidentifikaciju.

Nadalje je obrazloženo i dati su primjeri kada potencijalne žrtve, koje budu prepoznate i sklonjene u sigurne kuće, napuštaju svojevrijem iste i postaju nedostupne, te njihove izjave nisu prikupljene.

Evidentno je kroz postupke i rad sa migrantskom populacijom da se ogromna protupravna imovinska korist ostvaruje u krijumčarenju migranata, da migranti plaćaju da

---

³⁴ Smjernice za postupanje regionalnih monitoring timova u Bosni i Hercegovini, str. 50.

budu prokrijumčareni i da su ti novci potekli iz uštede-
vine, prodaje nekretnina, posudbe, ali tih novaca nestane
tokom putovanja.

Tada dolazi do opasnosti da ti migranti postanu žrtve tr-
govine ljudima.

Migranti radi realizacije GAME nastoje što prije doći do že-
ljene krajnje destinacije, pa upravo ta brzina kretanja ote-
žava i skoro onemogućava registrovanje i prepoznavanje
žrtava u okviru mješovitih migrantskih tokova.

Uvidom u situaciju sa migrantskom populacijom u Bosni
i Hercegovini, kao i kroz podatke i intervju prikupljene
od strane IOM u Bosni i Hercegovini, migranti ne žele da
se zadržavaju, te je prosjek njihovog boravka na području
ove države 5-8 dana.

Migranti u velikom broju slučajeva plaćaju po prevođenju i
stizanju do destinacije, a usputni troškovi se kreću od 100
do 500 EUR, pa i više. U kompletnoj ruti migranti ne daju
prave podatke, a posebno su problematični slučajevi mi-
granata koji su bez pratnje i maloljetni, pa radi slobodni-
jeg kretanja daju podatke da su punoljetni, te tako borave
u prihvatnim centrima za punoljetna lica, gdje su poten-
cijalna meta krijumčara i trgovaca ljudima – oni iste lako
vrbuju radi iskorištavanja u svrhu vršenja krivičnih djela,
seksualnog iskorištavanja i drugih oblika iskorištavanja.³⁵

Tokom rada na predmetima krijumčarenja migranata Tu-
žilaštvo BiH je zabilježilo više slučajeva *modus operandi*

---

³⁵ U izjavi maloljetnog migranta koji je boravio u prihvatnom centru
za punoljetna lica i koji je bio meta napada jedne grupe migranata,
a koji je saslušan u Tužilaštvu BiH, navodi se da je isti namjerno dao
podatke da je punoljetan, jer je prethodno, u prihvatnom centru za
maloljetnike gdje je bio smješten, imao ograničeno kretanje i dodje-
ljenog staratelja, te nije imao nikoga od krijumčara kako bi našao
konekciju da putuje; stoga je dao netačne podatke da je punoljetan
kako bi bio smješten u prihvatni centar za punoljetna lica.

krijumčara i grupa za krijumčarenje, gdje se od strane krijumčara uzimaju i zadržavaju pasoši i putne isprave migranata kao vrsta zaloga da će novčani iznosi biti plaćeni, bilo neposredno od krijumčarenih migranta ili od članova njihovih porodica.³⁶ Ta okolnost dodatno podcrtava opasnost da će migranti koji budu krijumčareni potpasti pod vlast i kontrolu trgovaca ljudima, jer je jedna od uobičajenih metoda uspostave kontrole nad žrtvama trgovine ljudima oduzimanje putnih isprava.

Prema tome, ove situacije ukazuju na jedan od problema koji se vežu za ovo krivično djelo, a to je sama identifikacija žrtava trgovine ljudima i prepoznavanje žrtava u okviru migrantske populacije.

U tim slučajevima ključni su faktori svi relevantni akteri koji se nalaze u doticaju sa migrantima, a prije svega policijske agencije, uposlenici prihvatnih centara, inspektori Službe za poslove sa strancima, centri za socijalni rad (kroz postavljene staratelje maloljetnim migrantima bez pratnje) i nevladine organizacije (koje na temelju postojećih indikatora trgovine ljudima mogu prepoznati žrtvu).

Krivični zakon Bosne i Hercegovine je usklađen sa Palermo protokolom i u njega su integrisane zakonske odredbe o zabrani kažnjavanja žrtve trgovine ljudima za krivične radnje počinjene u tom statusu.

Posebna je poteškoća pravilno postupati u predmetima gdje se radi o nezakonitim migracijama i evidentiranim licima koja krijumčare migrante, jer se i među takvim osobama zapravo mogu nalaziti potencijalne žrtve trgovine ljudima.

---

³⁶ Početkom 2024. godine Tužilaštvu je prijavljen događaj iznude novca od strane krijumčara, koji su od porodice tražili uplatu od 10.000 EUR kako bi pustili lice koje nije imalo sredstava da plati nezakonito prevođenje u Bosnu i Hercegovinu, predmet T20 O KTO 0024587.

Zbog toga je potreban dodatni oprez i pristup istraživa-
nju krivičnih djela krijumčarenja ljudi – posebno je neop-
hodno obratiti pažnju na krijumčarene migrante, naročito
na djecu.

Prema zabilježenim slučajevima i identifikovanim poten-
cijalnim žrtvama trgovine ljudima u migrantskoj popula-
ciji slijedi da su u Bosni i Hercegovini prisutna dva oblika
iskorištavanja: seksualno iskorištavanje i prisiljavanje na
vršenje krivičnih djela.

Drugi oblici eksploatacije nisu zabilježeni, a imajući u vidu
potrebu i brzinu kretanja migranata, jer je Bosna i Herce-
govina tranzitna zemlja za razliku od nekih određinih zem-
alja (npr. Italija, Španija), nisu prisutni oblici radnog isko-
rištavanja migranata, odnosno žrtava trgovine ljudima.

Dakle, osnovni problem u malom broju slučajeva identifi-
kovanih žrtava trgovine ljudima u migrantskim tokovima
i među migrantskom populacijom sastoji se u nedovoljno
brzoj reakciji nadležnih organa u opažanju indikatora tr-
govine ljudima, odnosno u brzini kretanja, želji žrtava da
što prije nastave put, njihovom nepovjerenju prema poli-
ciji, jezičkim i kulturološkim barijerama.

Drugi problem se odnosi na potencijalnu pogrešnu kvali-
fikaciju djela, gdje se, umjesto krivičnog djela trgovine lju-
dima, počinioci procesuiraju pod drugom pravnom kvali-
fikacijom.

Kao što je istaknuto ranije, zabilježen je veći broj slučajeva
koji su bili procesuirani od strane Kantonalnih tužilaštava
na štetu migranata pod kvalifikacijom krivičnih djela: raz-
bojništvo, ucjena, silovanje, ubistvo i sl.³⁷

³⁷ Predmet T20 O KTO 0019584 – podnesena je optužnica sa kvalifi-
kacijom Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. KZ BiH na štetu
stranih državljanke Rusije i Ukrajine, koje su bile seksualno iskorišta-
vane i prisiljavane na rad u nekoliko privatnih objekata u Mostaru.
42 Nakon izvođenja dokaza i okončanog glavnog pretresa, Sud Bosne i
Hercegovine je donio presudu kojom je optužene oglasio krivim za
krivično djelo Međunarodno navođenje na prostituciju iz člana 187.
KZ BiH.

7. Poboljšanje sistema i bolja identifikacija

Kada je borba protiv trgovine ljudima u pitanju, jedna od konstantnih preporuka u međunarodnim izvještajima za Bosnu i Hercegovinu jeste provođenje dodatnih edukacija i specijalističkih obuka za tužioce, sudije i pripadnike policijskih agencija.

Tokom 2022. i 2023. godine održano je više posebnih radionica za pripadnike policijskih agencija i službi za poslove sa strancima s ciljem poboljšanja identifikacije žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima. Ove radionice su uključivale aktivnosti na slučajevima koji su primjećivani u praksi i nastojalo se unaprijediti postupanje svih učesnika u postupku prepoznavanja i identifikacije, kao i zaštite same žrtve.

Cilj radionica je obezbjediti bolju identifikaciju, a potom zaštitu žrtvama u migrantskoj populaciji, dok je u konačnici da cjelokupno postupanje rezultira podnošenjem izvještaja o počinjenom krivičnom djelu i procesuiranju trgovca ljudima. Posebno je bilo značajno za polaznike ovih obuka da se upoznaju sa referalnim mehanizmom i kroz praktične primjere i slučajeve, da se prikaže cjelokupan hodogram lociranja potencijalne žrtve, zaštite, smještaja, perioda oporavka i uzimanja izjave od iste.

Ključno je da akteri koji dolaze u prvi kontakt sa ranjivim kategorijama imaju potrebno znanje i da mogu prepoznati potencijalnu žrtvu trgovine, te da znaju koja je dalja procedura. Zato su indikatori važni za žrtve trgovine ljudima, posebno indikatori koje je razvio IOM – za razlikovanje krijumčarenih lica i žrtava trgovine ljudima u mješovitim migracijskim tokovima.

Usvajanje indikatora za identifikaciju potencijalnih žrtava trgovine u mješovitim migrantskim tokovima je bila oba-

veza predviđena u akcionom planu Strategije u oblasti migracija i azila Bosne i Hercegovine za period 2021–2025.³⁸

Prema Pravilniku o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima, ali i Smjernicama za regionalne monitoring timove u Bosni i Hercegovini, organi u postupanju u slučaju postojanja osnovane sumnje da se radi o žrtvi trgovine – strancu dužni su bez odlaganja pismeno obavijestiti organizacionu jedinicu Službe za poslove sa strancima, a u cilju osiguranja prihvata i smještaja.

Ukoliko se radi o žrtvi stranom državljaninu, obavještavaju se SIPA i Tužilaštvo BiH, kao i mjesno nadležan terenski centar Službe za poslove sa strancima. Moguće je obavijestiti i druge policijske agencije i tužilaštva. U slučaju žrtve koja je državljanin Bosne i Hercegovine obavještavaju se SIPA i Tužilaštvo BiH. Moguće je obavijestiti i druge policijske agencije i tužilaštva. Kada se radi o punoljetnoj osobi koja je potencijalna žrtva trgovine ljudima, centar za socijalni rad će biti obaviješten samo uz pristanak žrtve, odnosno samo kada se radi o punoljetnoj žrtvi koja je nedovoljno mentalno razvijena ili joj je oduzeta poslovna sposobnost. Ako je žrtva maloljetna osoba (strani ili državljanin Bosne i Hercegovine), obavezno se obavještavaju i nadležni regionalni ured SIPA i mjesno nadležni centri za socijalni rad. O maloljetnom strancu žrtvi obavještava se i mjesno nadležni terenski centar Službe za poslove sa strancima.³⁹

Svima njima informacije iz smjernica mogu pomoći u pravilnom tretmanu žrtava trgovine ljudima, koje se zbog odsustva svijesti ili podcjenjivanja okolnosti viktimizacije mogu pogrešno identificirati i zamijeniti sa počiniteljima.

---

³⁸ Strategija u oblasti migracija i azila Bosne i Hercegovine, str. 90.

³⁹ Smjernice za postupanje regionalnih monitoring timova u Bosne i Hercegovine, str. 57.

Pored navedenog važni su i Minimalni standardi za podršku žrtvama trgovine ljudima, posebno djeci, u Bosni i Hercegovini, kao i odredbe Strategije za suprotstavljanje trgovini ljudima u Bosni i Hercegovini, koji promovišu prava i zaštitu stranaca žrtava trgovine ljudima.

Tužilaštvo BiH je tokom 2022. godine izvršilo dopunu svoje veb stranice na kojoj su sada u posebnoj rubrici sadržane informacije za podršku svjedocima, oštećenim i žrtvama trgovine ljudima.⁴⁰

Analizom evidentiranih slučajeva tokom 2022. i 2023. godine donesen je čitav novi set mjera kako bi se odgovor sistema poboljšao i kako bi se doprinijelo efikasnijem i uspješnijem procesuiranju trgovaca ljudima za žrtve u mješovitim migrantskim tokovima. U toku su aktivnosti na izradi nove Strategije za suprotstavljanje trgovini ljudima u Bosni i Hercegovini 2024–2027. godine – u istu su ugrađene odredbe koje se odnose na poboljšanje pristupa u identifikaciji potencijalnih žrtava u migrantskoj populaciji, ažurirani su i akcioni planovi u Strategiji u oblasti migracija i azila Bosne i Hercegovine 2021–2025, te će svakako naučena iskustva i lekcije biti primjenjeni i u izradi nove strategije.

---

⁴⁰ Dostupno na stranici Tužilaštva Bosne i Hercegovine: <https://www.tuzilastvoBiH.gov.ba/?opcija=sadrzaj&kat=2&id=98&jezik=b>

8. Dodatne mjere za poboljšanje

Obzirom na to da prikazani slučaj ostaje jedini pozitivni primjer identifikacije žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima od strane organa krivičnog gonjenja u Bosni i Hercegovini, na osnovu naučenih lekcija pokrenuto je nekoliko aktivnosti kako bi se ovaj proces unaprijedio.

Na prvom mjestu jasno je prepoznata potreba unaprijeđenja djelovanja i omogućavanje proaktivnije uloge institucija koje dolaze u kontakt sa migrantima, naročito osoba na terenu koje vrše prvi kontakt – sve sa ciljem prepoznavanja i identifikacije potencijalnih žrtava trgovine ljudima među migrantskom populacijom.

Radna grupa za izradu nacrtu Strategije za suprotstavljanje trgovini ljudima u BiH 2024–2027.godine⁴¹ posebnu pažnju je posvetila migrantskoj populaciji sa fokusom na naročito ugrožene skupine (najranjiviju kategoriju žene i maloljetnike, posebno maloljetnike bez pratnje). Inicijativa za uspostavljanje bolje vidljivosti je uključena u usvojenu Strategiju i u planu je provođenje više radnji za implementaciju ovog segmenta Strategije.

U akcionom planu koji je trenutno u fazi usvajanja u Bosni i Hercegovini navedeni segmenti iz Strategije odnose se na zaštitu najranjivijih kategorija žena migranata i djece, kao i maloljetnika bez pratnje.

Tako se, primjera radi, u dijelovima nacrtu akcionog plana navode aktivnosti provođenja istraživanja o mješovitim

---

⁴¹ Strategija za suprotstavljanje trgovini ljudima u BiH 2024-2027 usvojena dana 23.10.2023.godine, dostupna na veb stranici: <https://trgovinaljudima.ba/wp-content/uploads/2025/01/Strategija-suprotstavljanja-trgovini-ljudima-u-Bosni-i-Hercegovini-2024%E2%80%932027-web.pdf>

migrantskim tokovima, potencijalnim žrtvama i trgovini ljudima u migrantskoj populaciji, kao i provođenje analize opasnosti za migrante da postanu potencijalne žrtve trgovine ljudima.⁴²

Redizajn mobilne aplikacije, alat za identifikaciju potencijalnih žrtava trgovine ljudima,⁴³ uspostava mobilnih timova na granici za identifikaciju i skrining, predstavljaju dio unaprijeđenog odgovora sistema na uspostavljanje efikasnijeg djelovanja institucija i osoba koje dolaze u prvi kontakt sa migrantima.

Cilj ovog djelovanja jeste prepoznavanje potencijalnih žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima u BiH.

Posebno važan alat u prepoznavanju žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima jesu indikatori žrtava trgovine ljudima. Kako bi se identifikovalo prisustvo trgovine ljudima u različitim scenarijima, učesnici u borbi protiv trgovine ljudima razvili su indikatore trgovine ljudima ovi indikatori mogu pomoći osobama koje su u prvom kontaktu sa migrantima da prepoznaju potencijalnu žrtvu trgovine ljudima. Indikatori imaju ključnu ulogu za inicijalnu ili preliminarnu identifikaciju i daju okvir za daljnje djelovanje.⁴⁴

Proces koji je iniciran krajem 2024. godine od strane IOM BiH u vidu finalizacije i izrade novih prilagođenih indikatora za institucije i osobe koje dolaze u prvi kontakt sa migrantima nalazi se u završnoj fazi.

---

⁴² Nacrt Akcionog plana za provođenje Strategije za suprotstavljanje trgovini ljudima u BiH 2024-2027. mjere 1.4.3 i 1.4.4.

⁴³ Dostupan na veb stranici: <https://elearning-thb.msb.gov.ba/vulnerability>

⁴⁴ Izveštaj Unapređenje borbe protiv trgovine ljudima u krizi na Zapadnom Balkanu, IOM, str. 76, dostupan na: <https://BiH.iom.int/sites/g/files/tmzbd1076/files/documents/serb.pdf>

Kroz objavu novih indikatora koji prate najnovije trendove u mješovitim migrantskim tokovima, kao i oblike iskorištavanja (uključujući seksualno iskorištavanje posredstvom interneta i društvenih mreža), nastojat će se animirati učesnici u lancu borbe protiv trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini. Tako bi na proaktivan način došli do novih slučajeva identifikacije žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

Pored indikatora kod ovih slučajeva važna je i uloga službenika za podršku svjedocima i psihologa, odnosno aktivnosti koje sprovode u pogledu rada sa žrtvama i zadobijanja povjerenja žrtava u proces. Nakon što su donesene i usvojene pravosudne smjernice za zaštitu žrtava trgovine ljudima u BiH,⁴⁵ glavni tužioci su sačinili obavezne instrukcije za primjenu smjernica za zaštitu žrtava trgovine ljudima, a slijedom zaključka VSTV.

Na osnovu obrađenog slučaja trgovine ljudima u Bosni i Hercegovini prepoznata je uloga službenika za podršku svjedocima tužilaštava u vidu rada sa žrtvama i smanjenja retraumatizacije žrtava.

Naznačenim i donesenim Smjernicama je naloženo tužiocima da, prilikom prvog saznanja o mogućem slučaju trgovine ljudima, i potencijalne žrtve trgovine uključe u rad službenika za podršku svjedocima, kao i da nalože timsko vještačenje po vještacima psiholozima i psihijatrima.

Ove radnje su se, s aspekta važnosti dokaza, pokazale naročito bitnim u sudskim postupcima gdje se upravo provedenim vještačenjem osnažuje iskaz žrtve. Pored toga, upotreba službenika za podršku svjedocima doprinosi i primjeni pristupa orjentisanog na žrtvu i zaštiti žrtve od

---

⁴⁵ Pravosudne smjernice za postupanje pravosuđa u BiH u predmetima trgovine ljudima dostupne na: <https://trgovinaljudima.ba/wp-content/uploads/2024/03/Trgovina-ljudima-smjernice.pdf>

retraumatizacije tokom samog krivičnog postupka i u istrazi.

Dodatne mjere koje uključuju specijaliziranu obuku prvenstveno za pripadnike policijskih agencija u Bosni i Hercegovini, ali i za nosioce pravosudnih funkcija implementirane su od strane međunarodnih organizacija kao što su IOM, Vijeće Europe, Hilfswerk International, Vaša prava BiH, ali i od domaćih institucija nadležnih za provođenje obuka, kao što su Centri za edukaciju sudija i tužilaca FBiH i RS.

Kao jednu od specifičnih mjera usmjerenih na jačanje kapaciteta policijskih agencija i tužilaštva potrebno je izdvojiti na ovom mjestu i projekt EU4FAST – usmjeren na jačanje kapaciteta za suzbijanje trgovine ljudima i ilegalnih migracija za zemlje Zapadnog Balkana.

Kroz ovaj projekt, koji je operativan od početka 2024. godine, implementiraju se akcije usmjerene na bolju identifikaciju potencijalnih žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

9. Pristup žrtvama

Već je ranije navedeno da su žrtve trgovine ljudima duboko pogođene posljedicama i da su kod žrtava prisutne traume kao rezultat iskorištavanja (često višegodišnjeg).

Provedenim radnjama vještačenja žrtava trgovine ljudima, kao i izvještajima stručnog osoblja koje radi sa žrtvama u sigurnim kućama, redovno se utvrđuju umanjene opće životne sposobnosti, duševni bolovi, strah i PTSP kod žrtava kao direktne posljedice iskorištavanja.⁴⁶

U jednom predmetu koji je bio vođen pred Tužilaštvom BiH, strana žrtva M.K. je, kako bi pobjegla od iskorištavanja, odnosno kako bi se distancirala od trgovca ljudima koji ju je iskorištavao, sama sebi nanosila povrede – koristeći nož pravila je rezove na rukama.

Također, u predmetu gdje su žrtve maloljetni migranti bez pratnje, tim vještaka je u odnosu na žrtve konstatovao da su za vrijeme smještaja u sigurnoj kući provodili autodestruktivne radnje samopovređivanja, što je posljedica njihove borbe sa stresom i PTSP.

Kod pristupa žrtvi je **od ključne važnosti izjava žrtve**, ali je još važnije da se žrtvi ukaže sva potrebna zaštita i pruži vrijeme oporavka, da se koliko-toliko posljedice i traume saniraju i da se obezbjedi da žrtva da izjavu u bezbjednom okruženju, a da pri tome ne dođe do njene retraumatizacije.

---

⁴⁶ U predmetu T20 O KTO 0021742 iz provedenog vještačenja (Timsko psihijatrijsko vještačenje od 12.04.2022. godine za žrtvu maloljetnog migranta) proizilaze utvrđene teške posljedice traumatskog događaja po žrtvu K.N. Vještaci su našli da je isti doživio traumatsko iskustvo, da je njegov iskaz autentičan i da je doživio strah i duševne bolove, te je kao posljedicu preživljenog događaja zadobio umanjene opće životne sposobnosti za 30%.

Pristup orjentisan i usmjeren na žrtvu bit će prikazan i u narednom poglavlju ovog rada.

Donošenjem Smjernica Visokog sudskog i tužilačkog vijeća Bosne i Hercegovine za zaštitu žrtava trgovine ljudima propisana je obaveza rukovodiocima tužilaštva da donesu posebne instrukcije za tužioce u radu sa žrtvama trgovine ljudima. Glavni tužilac Tužilaštva Bosne i Hercegovine donio je obavezna uputstva broj A - 316/23 od 23.08.2023. godine, kojim se tužiocima nalažu određene radnje i koraci u predmetima sa žrtvama trgovine ljudima – između ostalog, **obavezno uključivanje službenika za podršku svjedocima u rad sa žrtvama** kako bi se obezbjedila što bolja zaštita prava žrtava, a u isto vrijeme i uspješno procesuiranje počilaca.⁴⁷

Shodno Pravilniku o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima, u odnosu na strance žrtve potrebno je obezbjediti vrijeme oporavka prije uzimanja izjave od žrtve za potrebe krivičnog postupka u trajanju od 30 dana.

Ministarstvo sigurnosti je odgovorno za osiguranje posebne zaštite i pomoći žrtvama trgovine ljudima tokom njihovog prihvata i boravka u centrima za smještaj žrtava trgovine ljudima.

Stranac, za kojeg postoje osnovi sumnje da je žrtva trgovine ljudima, od dana smještaja u centar za smještaj žrtava trgovine ljudima stiče status zaštićenog lica na period od 30 dana –ovaj period se smatra periodom oporavka i razmišljanja, u kome treba da odluči da li će saradivati sa nadležnim organima u Bosni i Hercegovini radi

---

⁴⁷ U predmetu žrtve trgovine ljudima – državljanke Filipina, nakon što je ista prijavila događaj u policiji, pod nadzorom tužioca prvom saslušanju je prisustvovala službenica Odjela za podršku svjedocima tužilaštva, te je ista radila sa žrtvom u smislu psihološke podrške tokom čitavog postupka istrage.

istrage u otkrivanju i procesuiranju krivičnog djela trgovine ljudima.

Ovaj protok vremena i boravak u sigurnoj kući ponekad znače i da se neće moći uzeti izjava, jer će žrtve samovoljno napustiti sigurnu kuću.

To se upravo desilo u jednom predmetu gdje se nije uspjela uzeti izjava od dvije potencijalne žrtve iz migrantske populacije, jer se mislilo na dobrobit žrtava i cijeno mišljenje psihijatra, pa se čekao protok vremena za oporavak žrtava – žrtve su u međuvremenu postale nedostupne, jer se radilo o licima iz migrantske populacije. Međutim, ovaj problem nije samo prisutan kod žrtava iz migrantske populacije, već i kod mnogih stranaca žrtava trgovine ljudima.

S obzirom na nemogućnost pribavljanja drugih dokaza i činjenice da tužilaštvo nije u mogućnosti da obezbjedi prisustvo žrtve i njeno daljnje svjedočenje na glavnom pretresu, u određenim slučajevima nije moguće završiti istrage.⁴⁸

---

⁴⁸ U predmetu Tužilaštva Međunarodna trgovina ljudima strankinja žrtva trgovine ljudima, maloljetničkog braka i prisilnog prosjačenja - državljanka Sjeverne Makedonije se nakon vremena oporavka vratila roditeljima i nakon toga odbila daljnje sudjelovanje u postupku, s obzirom na to da je njena izjava ključni dokaz i da bez njenog svjedočenja na glavnom pretresu nije moguće ishodovati osuđujuću presudu, te je predmet u fazi istrage.

10. Specifičnosti predmeta rodno zasnovanog nasilja

Specifičnosti predmeta rodno zasnovanog nasilja, posebno u odnosu na oblike seksualnog zlostavljanja i silovanja (nevezano da li se radi o radnjama počinjenim u ratu ili konfliktu kao oblik izvršenja ratnog zločina, ili kao oblik krivičnog djela počinjenog u miru, ili prema žrtvi u migrantskom toku), jeste način prikupljanja dokaza i vrsta dokaza potrebna za dokazivanje krivnje počinioca.

Seksualno nasilje je posebno strašan oblik nasilja koji obuhvata silovanje i druge vrste napada seksualne prirode počinjene nad ženama, djevojčicama, muškarcima i dječacima.

Posljedice ovog nasilja mogu biti brutalne i mogu dovesti do akutnih fizičkih i psiholoških reperkusija kod preživjelih i svjedoka, te ostavljaju dubok, destabilizujući učinak u zajednici i stanovništvu kao cjelini.

Važno je prepoznati da svi mogu biti žrtve seksualnog zlostavljanja – žene, muškarci, djevojčice i dječaci.⁴⁹ Zajednički elementi u ovim predmetima radnje izvršenja seksualnog nasilja jesu značaj i važnost izjave žrtve za dokazivanje i uspješno procesuiranje počinioca.

U isto vrijeme izjava žrtve i sama žrtva jesu ključni dokazi u sudskom postupku, ali je potrebno da se istovremeno primjeni pristup usmjeren na žrtvu, kako tokom istrage, tako i za vrijeme trajanja kompletnog krivičnog postupka protiv počinioca.

---

⁴⁹ Međunarodni protokol o dokumentovanju i istraživanju seksualnog nasilja u sukobima, juni 2014., str. 1.

Često žrtve nisu spremne da svjedoče, i tu se izdvajaju razlozi kao što su zaštita ličnog i porodičnog života, prijetnje i bojazan za svjedočenjem, teške doživljene traume.

Međutim, u ovoj vrsti predmeta skoro je nemoguće i nezamislivo očekivati podizanje optužnice za silovanje ili seksualno nasilje bez izjave žrtve. Naročito je važno da se ima u vidu da se u najčešćem broju slučajeva silovanja i seksualnog nasilja radnje dešavaju u zatvorenoj prostorijski bez svjedoka, te da često izostanu materijalni dokazi usljed kasnog otkrivanja djela.

S obzirom na sudsku praksu, osuđujuća presuda se može zasnovati samo na osnovu jednog svjedoka (ovo načelo je posebno izraženo u predmetima seksualnog nasilja), odnosno praksu da se osuđujuća presuda ne može zasnovati samo na iskazu svjedoka koji je nedostupan i čija izjava bi se pročitala na glavnom pretresu – potrebno je prikupiti i druge dokaze koji potkrepljuju izjavu žrtve.

U konkretnom slučaju procesuiranom pred Sudom BiH, žrtve maloljetni migranti bez pratnje doživjele su višestruku traumu u vidu seksualnog zlostavljanja i silovanja. Jedna od svjedokinja koja je direktno radila sa žrtvom K.N u svojoj izjavi navodi: Njegovo emocionalno stanje je bilo takvo da je plakao i gubio svijest, puno ljutnje, tuge i malo sreće, povlačio se u sebe, odbijao je komunikaciju, osamljivao se, imao je problem da kanališe negativne emocije, pa je tako jednom prilikom nanio sebi razne rane. Bilo je teško uspostaviti odnose povjerenja – potencirao je osobe T. i B., kao osobe koje su mu pričinile puno bola.

Da je doživljena trauma usljed seksualnog iskorištavanja bila prisutna kod svih pet žrtava u krivičnom predmetu Suda BiH S1 2 K 042337 23 K protiv optuženih, jasno pokazuje i provedeno vještačenje posljedica iskorištavanja po žrtve, po timu vještaka.

Na glavnom pretresu održanom pred Sudom BiH dana 04.01.2024. godine nalaz i mišljenje su iznijeli vještaci A.B.M., specijalista neuropsihijatar, i vještak S.F., specijalista kliničke psihologije. Iznoseći svoj nalaz vještaci su, između ostalog, konstatovali da su kod ispitanika pronašli obrazac reakcije na stres u vidu PTSP i po učestalosti simptoma, izbjegavanje podsjetnika na traumatsko iskustvo, te da su žrtve zbog preživjelog traumatskog iskustva pod rizikom trajnog traumatskog sindroma.

Vještaci su potvrdili da su kod žrtava primjetni autentični obrasci i ponašanje svojstveno za žrtve seksualnog nasilja i silovanja.

Iz provedenog vještačenja Timsko psihijatrijsko vještačenje od 12.04.2022. godine proizilazi utvrđene teške posljedice traumatskog događaja po žrtvu K.N., te su vještaci našli da je isti doživio teško traumatsko iskustvo i da je njegov iskaz autentičan; ujedno je doživio i strah, duševne bolove i zadobio umanjene opće životne sposobnosti za 30% od posljedica.

Da je ovaj nalaz bio značajan i za sudeće vijeće prilikom ocjene iskaza žrtve, ali i uspostavljanja nalaza vijeća za doživljenu seksualnu traumu, govori i činjenica da je u presudi kojom se osuđuju počinioci Sud naveo u obrazloženju ... je imao u vidu i sadržaj timskog psihijatrijsko-psihološkog vještačenja koje su izvršili vještaci A.B.M. i S.F., a koji su kod svjedoka pronašli autentične odraze traumatizovane osobe u svakoj sferi ličnosti koje su nastupile kao posljedica ataka na njegov seksualni identitet, jer je višestruko silovan, a njegovu izjavu ocijenili vjerodostojnom i autentičnom iz razloga što je svjedok na vještake ostavio potpuno autentičan dojam.⁵⁰

---

⁵⁰ Presuda Suda BiH broj S1 2 K 042337 23 K od 06.03.2024. godine, str. 26.

Zbog toga je tokom same istrage, ali i ovog krivičnog postupka, posebna pažnja bila usmjerena na zaštitu žrtava maloljetnih dječaka migranata i obezbjeđivanje njihove participacije u postupku prvenstveno kroz rad i pristup usmjeren žrtvi.

Implementacija odredbi za zaštitu svjedoka, kao i upotreba stručnjaka iz odjela za podršku svjedocima od samog starta istrage, obezbjeđuju da se žrtva zaštiti i da se obezbjede izjava žrtve i njeno svjedočenje. Pristup orjentisan ka žrtvama je potrebno primjenjivati u svim predmetima trgovine ljudima neovisno o vrsti iskorištavanja; ali, posebno je važna primjena ovog načela kod radnji seksualnog iskorištavanja kako bi se u cjelosti iskoristila mogućnost pristupa orjentisanog ka žrtvi.

11. Osvrt na praktične primjere i slučajeve trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima

S obzirom na iznesene probleme u identifikaciji i prepoznavanju žrtava trgovine ljudima u okviru mješovitih migrantskih tokova, u nastavku će biti prikazani sažeci tri slučaja iz prakse Bosne i Hercegovine u odnosu na trgovinu ljudima i strance žrtve u migrantskoj populaciji.⁵¹

Kako je naznačeno u prethodnom tekstu, čak i kada se evidentiraju i prepoznaju žrtve i ukaže im se zaštita sistema, ta okolnost nužno ne znači da će sama po sebi dovesti do uspješnog procesuiranja i krivičnog gonjenja počilaca, trgovaca ljudima.

Žrtve iz migrantske populacije pored doživljenih trauma nerijetko ostaju frustrirane administrativnim preprekama i dužinom trajanja istrage, te samovoljno napuštaju sigurne kuće i nastavljaju putovanje s ciljem stizanja do krajnje željene destinacije. U nekim slučajevima te radnje znače da formalne izjave, u skladu sa odredbama Zakona o krivičnom postupku, neće biti moguće uzeti i samim tim se onemogućava daljnje procesuiranje. Isto tako, često se dešava da nije moguće izvršiti preciznu identifikaciju trgovaca ljudima, odnosno da isti postanu nedostupni na način da, kada žrtva prijavi policiji krivično djelo, počinioci odmah napuštaju boravište i u konačnici zemlju.

U predmetima u kojima su dokazi koncentrisani na jednom mjestu, gdje su počinioci i oštećeni dostupni i na ras-

---

⁵¹ Predmet T20 O KTO 0021742, predmet T20 O KTO 0023755 i predmet T20 O KT 0024379.

polaganju policijskim agencijama i tužilaštvu, neće biti problem uspješno prikupiti dokaze, uključujući i izjavu žrtve.⁵² Tokom glavnog pretresa pred sudom žrtva će dati svoj iskaz i, zajedno sa drugim izvedenim dokazima, tužilaštvo će dokazati krivnju optuženog.

S druge strane, u situacijama kada se dokazi nalaze van zemlje, kada su žrtva ili osumnjičeni nedostupni, istraga je ugrožena i na izvestan način onemogućena, i ovisi od međunarodne pravne pomoći. Stranci žrtve trgovine su osobe koje, nakon otkrivanja i identifikovanja, žele što prije da se vrate u svoju zemlju porijekla – u svijetlu žrtava iz migrantske populacije, one žele da nastave svoj put i da se pridruže srodnicima u zemlji odredišta.

Gore navedeni primjeri biće opisani u nastavku kroz pregled tri slučaja od kojih je jedan okončan uspješno, dok su druga dva u fazi mirovanja, jer je iz određenih razloga nastao zastoj u istrazi. Pored navedenih slučajeva Tužilaštvo BiH je zaprimilo više odvojenih informacija o mogućim potencijalnim žrtvama u prihvatnim centrima i među migrantskom populacijom, koji su podneseni od strane Službe za poslove sa strancima.

Ti slučajevi su evidentirani kroz operativna saznanja pribavljena od strane osoblja službe, koje se nalazi u prihvatnim centrima, kroz socijalne mreže *TikTok* i *Instagram* i uvide u mobilne aparate migranata. Svaka od navedenih informacija je zavedena u predmet i izdata je naredba za vršenje provjera ovih navoda, kao i lociranje i utvrđivanje potencijalnih žrtava trgovine ljudima.

Tokom 2023. godine nijedna informacija nije rezultirala uspješnom identifikacijom žrtava trgovine ljudima, ali su iste ishodovala nekoliko predmeta u kojima su identificirana lica koja vrše krijumčarenje ljudi i djeluju iz prihvat-

---

⁵² Primjeri predmeta trgovine ljudima sa domaćim žrtvama.

nih centara za migrante. Protiv istih je podnesen izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, te su predmeti okončani osuđujućim zatvorskim presudama.

11.1. Predmet Čamac

Tužilaštvo je imalo više prijavljenih predmeta krijumčarenja migranata korištenjem čamaca preko rijeke Drine iz Republike Srbije u Bosnu i Hercegovinu. Ovi predmeti su obično registrovani tokom ljetnih mjeseci, kada su uslovi na rijeci Drini povoljni za lako prelaženje rijeke gumenim čamcima, a uglavnom se radi o lokaciji Zvornika i Bratunca.

Tokom 2022. i 2023. godine zabilježen je veći broj predmeta gdje su osumnjičena lica, koja upravljaju čamcima i vrše prevoz drugih migranata, stranci koji također pripadaju migrantskoj populaciji.

Tako je u označenom predmetu T20 O KT 0024379, 2023. godine od strane pripadnika Granične policije Bosne i Hercegovine na području lokacije Matarize, grad Zvornik, u kasnim noćnim satima uočeno kretanje čamca sa teritorije Republike Srbije ka Bosni i Hercegovini.

Nakon što je čamac pristao na obalu, brzom intervencijom pripadnika Granične policije ove države lišena su slobode dva lica afroazijskog porijekla za koje je utvrđeno da su upravljali čamcem, odnosno direktno učestvovali u izvršenju krivičnog djela Krijumčarenje ljudi iz člana 189. KZ BiH.

U čamcu je zatečeno osam lica migranata, državljana Afganistana, koji su saslušani kao svjedoci, a potom predati Službi za poslove sa strancima. Sa osumnjičenim je u prisustvu tumača obavljen razgovor od strane pripadnika policije i isti su tada u svojim izjavama naveli da jesu

upravljali čamcem, ali da su na to bili prinuđeni od strane krijumčara.

Iz izjava osumnjičenih slijedi da su isti imali svojstvo migranata i da su došli u Srbiju gdje su tražili mogućnost da se prebace dalje za Bosnu i Hercegovinu, a potom za Republiku Hrvatsku i zemlje EU. Dobili su informacije o grupi krijumčara koji su im dali upute da dođu do Malog Zvornika, gdje su bili izmješteni desetak dana u neki ruševni objekt u području obraslom drvećem u blizini rijeke Drine. U tom objektu boravio je veliki broj migranata koji su čekali pogodan trenutak koji odrede krijumčari za njihovo prebacivanje. Osumnjičeni su dalje izjavili da su ih krijumčari, kada su vidjeli da nemaju dovoljno novca, zlostavljali i da su tražili da oni za njih rade i tako odrade dug za krijumčarenje.

Nakon ovih izjava obaviješten je postupajući tužilac i osumnjičeni su provedeni u prostorije Tužilaštva na ispitivanje od strane tužioca. U prisustvu branilaca po službenoj dužnosti ispitani su kao osumnjičeni na počinjenje krivičnog djela, a posebno su bili pitani u odnosu na događaje koji su prethodili izvršenju radnji krijumčarenja ljudi.

Tako je jedan osumnjičeni na zapisniku izjavio sljedeće:

„Meni su tri dana prijetili na teritoriji Republike Srbije. Tri dana su me držali bez vode i hrane, i evo od kada sam priveden pojeo sam samo nešto keksa. Mi smo bili na obali Srbije, bilo nas je puno migranata, ne znam koliko, bili smo u šumi, bila je jedna kuća i tu smo bili u kući. Iz kuće smo dovedeni na obalu Drine. Ti ljudi su donijeli čamac. Ti ljudi su bili krijumčari koji su prijetili i oni su uzeli od nas novac. Onda je on donio čamac, udario me i rekao mi da ću ovu grupu prevesti tamo. Bila je veća grupa, on je rekao da ja trebam prevesti čamac, ostaviti migrante i vratiti se nazad. Ne znam tačno koliko je bilo ljudi, bila je noć. Ja sam bio u prednjem

dijelu čamca, iza mene su bile žene i ne znam da li je bilo djece. On je stajao iznad mene i udarao me u glavu. On je imao navučenu kapu, samo su se oči vidjele i imao je drvo u ruci i to se dešava prije polaska. Ta osoba me je prethodno držala tri dana zatvorenog i tada me je tukao. Ta osoba je ostala tamo na onome mjestu odakle smo mi krenuli, a krijumčara je bilo pet-šest naoružanih i oni su ostali sa ostalom grupom migranata na obali. Ja sam bio vozač čamca, toliko me je tukao da sam ja bio prisiljen da vozim čamac. A da sam ja pobjegao, on je rekao naći ću te i u Sarajevu i ubit ću te. Ja nisam bio svjestan tih ljudi jer sam bio pretučen, ja sam vozio čamac, ja sam bio tučen u glavu drvetom i nisam znao ništa. Kada je policija došla, mi smo se preplašili i htjeli smo pobjeći samo od ovih ljudi krijumčara što su nas prisiljavali. Ja sam se prepao zato što su oni rekli da se moramo vratiti, a ako pobjegnemo da oni imaju tamo svoje ljude koji će nas naći. Mi smo bili zatvoreni i oni su nas tu tukli. Ja bih samo još rekao na kraju da sam ovo uradio pod prisilom, jer sam dobio mnogo udaraca, jer me je ucijenio, uzeo je od mene moj novac. Tačno je da sam ja prevezao te ljude čamcem iz Srbije u Bosnu i Hercegovinu“.⁵³

Nakon analize svih dokaza, uključujući i izjave osumnjičenih, tužilac je donio odluku da zastane sa krivičnim gonjenjem, jer se javila sumnja da su osumnjičeni počinili krivično djelo u statusu žrtve trgovine ljudima. Obaviještena je Služba za poslove sa strancima i osumnjičeni su predati u nadležnost Službe radi dalje procjene i smještaja u sigurnu kuću. Jedno od lica je izjavilo na ispitivanju u Tužilaštvu da je maloljetno i istom je odmah postavljen statratelj ispred centra za socijalni rad. Putem centra SELEC zatražene su provjere navoda iz izjava osumnjičenih i izdate su naredbe Graničnoj policiji da dodatno obave razgovore sa krijumčarenim migrantima s ciljem provjere na-

⁵³ Zapisnik o ispitivanju osumnjičenog W.Z. od 23.08.2023. godine.

voda izjava osumnjičenih i utvrđivanja identiteta krijumčara, odnosno trgovaca ljudima koji su, po izjavi dva lica, iste iskorištavali i prisiljavali na vršenje krivičnih djela.

Nakon što su potencijalne žrtve trgovine bile predate u nadležnost Službe i upućene u sigurnu kuću, od nadležnih smo obaviješteni da su isti nakon pet dana samoinicijativno napustili smještajne kapacitete sigurne kuće i otputovali na nepoznatu adresu.

Tužilaštvo je u saradnji sa Graničnom policijom Bosne i Hercegovine i Službom za poslove sa strancima nastojalo locirati potencijalne žrtve u prihvatnim centrima za migrante u Bosni i Hercegovini, ali bezuspješno. U isto vrijeme krijumčareni migranti su nakon obrade bili smješteni u prihvatni centar za migrante Blažuj, ali naknadnim potragama isti nisu pronađeni i, po svemu sudeći, nastavili su putovanje.

Formirani predmet je u fazi zastoja, jer nisu pronađeni svjedoci, odnosno potencijalne žrtve i isti nisu saslušani u statusu oštećenih.

U odnosu na sam događaj Tužilaštvo je naložilo Graničnoj policiji da, u odnosu na ova dva lica, dostavi Tužilaštvu izvještaj o počinjenom krivičnom djelu trgovine ljudima prema nepoznatom počiniocu.

11.2. Predmet Prihvatni centar

Tužilaštvo BiH je zaprimilo Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, podnesen od strane Granične policije ove zemlje zbog osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 189. KZ BiH.

Predmetnim izvještajem prijavljeno je više lica iz migrant-ske populacije, koja su u periodu 2021-2022. poduzimali radnje seksualnog iskorištavanja maloljetnih migranata

bez pratnje (ukupno četiri žrtve trgovine, i to: M.A., A.A., A.R. i M.A.).

Nakon zaprimljenog izvještaja formiran je predmet T20 O KTO 0023755 22, te je donesena naredba o provođenju istrage protiv osumnjičenog H.W.

Žrtva trgovine ljudima maloljetni M.A. pronađen je od strane pripadnika Državne agencije za istrage i zaštitu 22.02.2022. godine u prihvatnom centru za maloljetnike Ušivak, a nakon što je ista zaprimila obavještenje od upravnika centra da postoji osoba za koju se sumnja da je doživjela određene oblike zlostavljanja u prethodnom periodu. Nakon obavještenja tužioca inspektori Državne agencije za istrage i zaštitu obavili su razgovor sa maloljetnim M.A. u prisustvu njegovog dodjeljenog staratelja i psihologa iz centra i uz korištenje usluga prevodioca.

O obavljenom razgovoru sačinjeni su službena zabilješka i izvještaj o preduzetim mjerama i radnjama, koji je dostavljen Tužilaštvu.

Iz preliminarnog početnog razgovora prikupljena su saznanja i informacije na osnovu kojih je, shodno Pravilniku o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima, uključena Služba za poslove sa strancima; zatim je, uz obavještenje Tužilaštvu, donesena odluka da se maloljetni M.A. ima smatrati potencijalnom žrtvom trgovine ljudima i da mu se odmah ukaže zaštita na način da je isti smješten u sigurnu kuću u Zenici.

Iz početne izjave ove žrtve, ali i iz izjave koja je uzeta nakon perioda oporavka, slijedi da je isti prije dvije godine krenuo iz Irana za Tursku, da je nakon Turske prokrijumčaren u Grčku, da bi na kraju završio u nekom kampu za maloljetnike u Srbiji. Pošto u tom kampu nije imao mogućnosti da nađe krijumčara koji će ga prebaciti, dalje prelazi u kamp za punoljetne osobe i nakon toga kreću njegovi

problemi. Navodi da je u tom kampu bio predmetom silovanja više osoba i da je na kraju prebačen kod izvjesnog M. krijumčara u neku kuću u kojoj je boravio mjesec dana, da je tada bio seksualno zlostavljen i iskorištavan od M. i osoba koje je dovodio M., da je uspio pobjeći i sam preći u Bosnu i Hercegovinu, gdje se prijavio u kamp Ušivak. Jedno vrijeme je sve bilo dobro dok se nije pojavio migrant koji je njega prepoznao i pustio vijest da je on bio podvođen – tada ga je krijumčar S. uzeo sebi, jer je on imao i druge maloljetnike koji su bili seksualno zlostavljani i silovani, da ih je S. snimao i prijetio da će porodicama poslati snimke.

Dalje ističe da se on nije mogao odbraniti i da je morao pristati na iskorištavanje, jer je S. bio glavni. Nakon određenog perioda uposleni u kampu su primjetili znake zlostavljanja i nakon što je bio pozvan od osoblja, S. mu je ponudio da ga sakrije i da ga prebaci iz Bosne i Hercegovine, nakon čega je bio napadnut od jedne grupe migranata i osoblje kampa mu je pomoglo.

U razgovoru je imenovao lica koja su ga seksualno zlostavljala u centru i dao je ukupno sedam imena i nadimaka.

Na ovaj predmet gdje su radnje preduzimali pripadnici Državne agencije za istrage i zaštitu nadovezan je predmet Granične policije, gdje su u prihvatnom centru Blažuj pronađena još tri maloljetna lica potencijalne žrtve trgovine ljudima.

Prva informacija o navodnom seksualnom iskorištavanju migranata u kampu Blažuj potekla je od svjedoka M.T., koji je na zapisniku o saslušanju svjedoka CIU broj 17-10-2-04-22/22 od 22.01.2022. godine izjavio da ima na mobitelu snimku seksualnog zlostavljanja jednog migranta koji pristaje dobrovoljno ustupiti inspektorima. Dakle, svjedok M.T. je dobrovoljno ustupio video snimak sa svog mobil-

nog telefona na kojem se vidi kako osobe koje borave u kampu Blažuj seksualno zlostavljaju maloljetnog A., njegovog sunarodnjaka čije on prezime ne zna. Navedeni video snimak dostavljen je Službi za poslove sa strancima, koji su izvršili identifikaciju osobe sa video snimka, kao i osoba koje su kreirale video snimak i drugih osoba nad kojima su ista lica vršila nasilne radnje, te je utvrđen identitet osobe H.W. i osobe po nadimku B. U krugu prihvatnog centra Blažuj pronađena je maloljetna osoba M.A. (osoba sa video snimka), a u prihvatnom centru Ušivak pronađene su još dvije maloljetne osobe A.A. i A.R., koje su pronađene na osnovu preliminarnog razgovora sa M.A.

M.A. je u preliminarnom razgovoru inspektorima Granične policije potvrdio da je bio seksualno iskorištavan od strane lica koja on zna po nadimcima i da su ga zlostavljali u kontejneru u Blažuju, o čemu su sačinili i video snimak, kao i o svom saznanju da iste osobe i nad drugim maloljetnim osobama vrše identično nasilje i seksualno zlostavljanje, a među njima poznaje A.A. i A.R. Navedenim maloljetnicima je dodjeljena zaštita i isti su zbrinuti u jednu od sigurnih kuća u Bosni i Hercegovini, koje pružaju zaštitu žrtvama trgovine ljudima.

Tokom istrage saslušana je žrtva M.A., koji je u izjavi opisao na koji način je seksualno iskorištavan od strane B. i B., da mu je prijećeno da, ako prijavi događaj nekoj organizaciji ili drugoj osobi, video snimak će biti objavljen na Facebook stranici ili na nekoj drugoj mreži. Poznato mu je da je bilo još zlostavljanja drugih osoba od strane tih lica. Poznato mu je da postoje video zapisi o njegovom zlostavljanju. Dalje je opisivao jedno od zlostavljanja kada ga je B. zgrabio za ruke i vezao ih iza leđa, počeo ga udarati, u čemu mu se pridružio i drugi krijumčar, koji je to radio drvenim štapom i, kada je svjedok krenuo da viče i galami, pomenuta dva lica su izvadila pištolj i nož, preteći mu da

će ga ubiti ukoliko ne prestane da pravi buku. Natjerali su ga da sjedne na krevet, te je tada B. izvadio boce sa alkoholom u koje je ubacio neke tablete koje je izvadio iz džepa, nakon čega su obojica fizičkom prinudom prisilili da popije. S obzirom na to da nikada nije konzumirao alkohol, niti bilo kakve druge opijate, izgubio je svijest i ne sjeća se nikakvih detalja. U istom kontejneru se probudio narednog jutra i vidio da tu spava i B. Nakon što je izašao iz kontejnera, ugledao je B. koji ga je uhvatio za ruku i rekao: „*Sačekaj da ti nešto pokažem*”. Tada mu je na svom mobitelu pokazao snimak njegovog seksualnog zlostavljanja uz prijetnju da, ukoliko ikome kaže o dešavanjima od prethodne noći, ubiće ga ili postaviti snimak na društvene mreže ili ga proslijediti njegovoj porodici. Tom prilikom svjedok je primjetio da se na snimku čuje B. i glas njemu nepoznate osobe.

Uvidom u snimak vidi se M.A. bez odjeće u stanju opijenosti i registruje se razgovor na samom kraju snimka sa rečima: „*Imam mnogo ponuda za tebe*”. M.A. je izjavio da pomenuta lica imaju čitavu mrežu, da misli da je snimak odmah podijeljen na toj mreži i da je on bio kandidat za dalje seksualno zlostavljanje.

Istraga u ovom predmetu nije okončana iz objektivnih razloga. Nakon tri mjeseca boravka u sigurnoj kući, žrtve trgovine ljudima su samoinicijativno napustile sigurnu kuću i ne nalaze se u Bosni i Hercegovini. Svjedok koji je dao prve informacije i ustupio snimak je također nedostupan i takođe se ne nalazi u zemlji. Identifikacija lica koja su vršila seksualno iskorištavanje migranata nije izvršena uspješno s obzirom na to da su organi gonjenja raspolagali samo njihovim nadimcima. Lice za koje je utvrđen identitet je pobjeglo prilikom pokušaja pronalaska istog u prihvatnom centru i nedostupno je organima gonjenja.

Kao direktan odgovor sistema na ove događaje uspostavljena je bolja zaštita i vidljivost Službe za poslove sa strancima u prihvatnim centrima, pojačano je prisustvo organizacije IOM, kao i angažman agencija za obezbjeđenje objekata. Uposleni su kulturološki medijatori i dodatni psiholozi koji pružaju psihološku pomoć osobama u potrebi, te su održani treninzi radi boljeg prepoznavanja indikatora zlostavljanja i iskorištavanja u prihvatnim centrima.

Od strane Tužilaštva je inicirano periodično provođenje pretresa prihvatnih centara s ciljem prevencije i pronalaska mogućih drugih slučajeva trgovine ljudima u prihvatnim centrima za migrante na području Bosne i Hercegovine.

11.3. Predmet Orašje

U predmetu protiv dva identifikovana osumnjičena nakon okončane provedene istrage podignuta je optužnica pred Sudom Bosne i Hercegovine zbog krivičnih djela Krijumčarenje ljudima iz člana 189. KZ BiH i Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. KZ BiH.

Optužnicom se optuženi stranci državljani terete da su tokom 2021. i 2022. godine sve do lišenja slobode, djelujući kao grupa, krijumčarili migrante preko granice Bosne i Hercegovine za Republiku Hrvatsku i druge zemlje EU, te da su tokom tih radnji vrbovali i iskorištavali maloljetne migrante bez pratnje, i to kroz seksualno iskorištavanje i prisiljavanje na vršenje krivičnih djela.

Tokom istrage prikupljeno je više dokaza kojima se potvrđuju navodi iz optužnice: izjave svjedoka, nalazi i mišljenja vještaka, materijalni dokazi. Pretresom objekta gdje je lišen slobode jedan od optuženih i gdje su zatečena lica

migranti, uključujući i maloljetne migrante, pronađeni su dokazi koji su uključeni u optužnicu, između ostalog: određena količina novca, mobiteli, hladno oružje, sveska u kojoj je sadržana evidencija o krijumčarenim migrantima i iznosima novca sa kodovima *Hawala* sistema prijema novca.

Tužilaštvo je s ciljem dokazivanja navoda iz optužnice saslušalo policijske službenike koji su postupali u predmetu, inspektore Službe za poslove sa strancima, staratelje maloljetnih migranata, uposlene prihvatnog centra za migrante, psihologe koji su prisustvovali uzimanju izjava od žrtve i samu žrtvu trgovine ljudima.

Tokom rada na prikupljanju dokaza u vezi sa seksualnim iskorištavanjem maloljetnika u prihvatnim centrima, pripadnici Granične policije Bosne i Hercegovine su došli do saznanja od strane Službe za poslove sa strancima i kroz preliminarne razgovore sa potencijalnim žrtvama da određena lica krijumčari ljudima koriste objekat na području Orašja, u koja se dovode maloljetna lica, te se nakon toga ubacuju u kamione na obližnjem carinskom terminalu. *Modus operandi* koji koriste navedena lica prema početnim informacijama jeste grupa od četiri državljanina Afganistana: kada se dovede grupa djece za transport iz Sarajeva ili nekog drugog kampa, dva Afganistanca ostaju s njima u Orašju, a druga dva idu nazad po sljedeću grupu. Također, navedeni državljani Afganistana koriste situaciju da snimaju seksualne odnose sa maloljetnicima, te ih, pod prijetnjom i ucjenom da će snimke slati njihovim prijateljima i porodici, prisiljavaju na iskorištavanje i vršenje krivičnih djela.

Daljnjom istragom saslušana je u svojstvu svjedoka inspektorica Službe za poslove sa strancima – čije je radno mjesto u prihvatnom centru i koja je zadužena kao koordinatorica ispred Službe za poslove sa strancima da vrši

koordinaciju sa nevladinim sektorom prisutnim u kampu, saradnju sa policijskim agencijama, odnosno praćenje sigurnosne situacije u kampu.

U izjavi je inspektorica Službe opisala da je svakodnevno u kontaktu sa migrantima smještenim u kampu, te da kroz te kontakte i razgovore raspolaže velikim brojem informacija koje dobiva od samih migranata, a koje se odnose i na krivična djela – posebno informacije o rutama krijumčara i o trgovini ljudima, kao i narkotičkim sredstvima. U ovom predmetu dostavila je prikupljene informacije u vezi osumnjičenih A.I., K.H. i radnji koje se odnose na krijumčarenje ljudi i trgovinu ljudima. Opisala je detaljno susret sa žrtvom trgovine K.M. i razgovor sa njim u svojoj kancelariji, gdje joj je isti zatražio pomoć i rekao da je bio žrtva silovanja i da su ga seksualno iskorištavali u nekoj kući u Orašju blizu graničnog prelaza. Spomenuo je da su to radili krijumčari koje on zna po nadimcima B. i T.

Dalje je izjavio da je trebao biti preveden ilegalno za Italiju od strane B. i T., da su mu tražili oko 1.500 EUR za tu uslugu, ali da on nije imao novac, te su ga onda zatvorili u tu kuću i seksualno zlostavljali, snimali i ucjenjivali ga da će snimke poslati porodici, prijateljima i objaviti na mreži *TikTok*. Rekao je da su ga poslije nekog vremena iz Orašja njih dvojica doveli u kamp Blažuj, da su ga tamo isto htjeli zlostavljati, da je on na kraju uspio pobjeći od njih iz kampa i prijaviti se kao svjedok.

Nakon razgovora svjedok je izmješten u sigurno okruženje u prihvatni centar za maloljetnike, a potom se Granična policija uključuje u istragu gdje je odmah žrtva K.M. smještena u sigurnu kuću Medica u Zenici. Osumnjičeni B. je pronađen u prihvatnom centru u Blažuju, a T. je uspio pobjeći. Naknadno je izvršen pretres objekta u Orašju, prilikom kog je policija spriječila pokušaj krijumčarenja, jer su tu pronađena dva punoljetna i dva maloljetna migranta

koje je T. trebao te večeri staviti u kamion – tom prilikom lociran je i T. i lišen slobode.

Ova svjedokinja je, svjedočeći na glavnom pretresu, izjavila da su po saznanjima Službe ove dvije osobe, B. i T., nezakonito prevele više migranata tako što bi ih nalazili u kampu Blažuj ili Ušivku, tražili im 1.500 EUR ili više, nakon čega bi migraniti dolazili u kuću u Orašju, potom bi ih B. i T. stavljali u prikolice kamiona koje bi nekako uspjeli otvoriti i ponovno zatvoriti da se to ne primjeti; sa njima su bili i njihovi pomagači (čak su koristili i djecu koju bi prisiljavali da razne bludne radnje rade kako bi otplatili svoj dug). Takođe, ova grupa je posebno targetirala maloljetne migrante bez prатnje kako bi otplatili dug i seksualno ih iskorištavali, ucjenjivali i prisiljavali da rade za njih i pomažu im u krijumčarenju.

Prilikom daljnjeg rada na predmetu saslušana je inspektorica Granične policije, koja je izjavila da je bila vođa tima koji je postupao u predmetu. Opisala je kako je od strane službenika Službe za poslove sa strancima pronađena žrtva K.N, koji je u preliminarnom razgovoru rekao da je bio žrtva silovanja i seksualnog nasilja od strane dva migranta krijumčara, koje je on znao po nadimcima B. i T., i da se to dešavalo u blizini granice za vrijeme kada je trebao da bude prebačen u Republiku Hrvatsku; on je nakon toga tražio pomoć od uposlenika kampa, ali nije dobio adekvatnu zaštitu, te je tada rekao da je spreman na saradnju i da u svom telefonu ima spašenu lokaciju na kojoj se sve to dešavalo. Dalje je izjavila da su sve identifikovane žrtve smještene u sigurnu kuću i da im je dodjeljen staratelj, te da su naknadno saslušani i izvršeno je prepoznavanje putem fotografija osoba koje su ih zlostavljale. Identitet osumnjičenih je utvrđen i uz pomoć informacija Službe za poslove sa strancima, kao i zapisnika o prepoznavanju osoba.

Predstavila je način djelovanja osumnjičenih kroz prikupljene dokaze – da su osumnjičeni tokom 2021. i 2022. godine djelovali kao krijumčari ljudima, i to na način da migrante pronalaze najčešće u kampu u Blažuju, a zatim ih sami vode ili im daju upute putem telefona da dođu u Orašje na autobusku stanicu (što su oni najčešće činili putem autobuskog prevoza), potom bi tim migrantima slali lokaciju neke razrušene kuće, koja se nalazi u krugu od oko 1 km od Međunarodnog graničnog prelaza Orašje, a nakon toga bi, kada bi sve bilo spremno za ilegalno prebacivanje preko granice, iste pozivali da dođu u objekat-vikendicu. Tokom ovih radnji osumnjičeni su ciljali na maloljetne migrante bez pratnje da bi ih iskorištavali kako seksualno, tako i za vršenje krivičnih djela, dovodeći ih u zabludu i varajući ih da tako što bi im govorili da će ih prevesti besplatno – tada su ih tjerali na seksualni odnos i koristili ih da ubacuju druge migrante u kamione, kao i da im pomažu oko krijumčarenja, prijeteći im fizičkim nasiljem i ucjenjujući ih slikama.

Tokom istrage saslušana je žrtva N.K., koja je na izjavi opisala lica koja su ga seksualno zlostavljala. Ustupio je sadržaj svog mobilnog aparata kojim potkrepljuje navode iz svoje izjave. Navodi da je napustio Afganistan prije šest godina, te da je u Bosnu i Hercegovinu stigao krajem 2021. godine. Opisao je da je osobu po imenu T. upoznao u Turskoj, a B. je upoznao po dolasku u Sarajevo. Zajedno sa tim osobama je bio smješten u kampu Blažuj. Ovaj svjedok je opisao lokacije na kojima B. i T. vrše krijumčarenje migranata, što je potkrijepio i slikama iz svog mobitela na kojima se vide pomenuta lica, kao i lokaciju kuće pomoću *google* mape, u kojoj su bili smješteni radi krijumčarenja. Dalje u svom iskazu svjedok je detaljno pojasnio način na koji su B. i T. vršili seksualno zlostavljanje i fizičko nasilje nad njim, kao i psihofizičko stanje u kojem se svjedok na-

lazio. Prema njegovoj izjavi, isti nisu htjeli da ga ilegalno prebace u Hrvatsku, već su ga držali zatvorenog, silovali i ucjenjivali snimkama.

Izjava žrtve potkrijepljena je i izjavama svjedoka migranta koji su zatečeni prilikom pretresa, dokazima Službe za poslove sa strancima, te izvedenim i provedenim vještačenjem posljedica po vještacima psihijatrijske struke.

Osumnjičeni se nalaze u pritvoru. Pred Sudom Bosne i Hercegovine koji je nadležan za ovo krivično djelo, u toku je glavni pretres i izvode se dokazi prikupljeni tokom istrage.

Iako su sve identifikovane žrtve bile smještene u sigurnu kuću, nakon postupka oporavka od njih je uzeta izjava, ali su nakon perioda od tri mjeseca napustili sigurnu kuću i njihova trenutna lokacija je nepoznata.

U odnosu na krivično gonjenje prikupljeno je dovoljno dokaza – kako izjave žrtava, koje će se moći koristiti u postupku, tako i materijalni dokazi na osnovu kojih je podignuta optužnica Tužilaštva.

Epilog ovog predmeta bit će prikazan u nastavku ovog rada.

12. Predmet Orašje – sudski epilog

12.1. Istraga

Krajem 2022. godine institucije Bosne i Hercegovine su otkrile pet žrtava u mješovitim migrantskim tokovima.

Radilo se o pet maloljetnih migranata bez pratnje, državljana Afganistana, koji su ilegalno prevedeni preko državne granice Bosne i Hercegovine i Republike Srbije.

Nakon zaprimljenih prvih početnih informacija o seksualnoj eksploataciji maloljetnih migranata u prihvatnom centru u Blažuju, na osnovu koordinirane akcije Granične policije BiH, a pod nadzorom Tužilaštva BiH, izvršen je pretres prihvatnog centra i lociran je dio maloljetnih žrtava trgovine ljudima.

Nakon obavljenog razgovora sa njima bile su pronađene još dvije žrtve trgovine ljudima u prihvatnim centrima Ušivak, dok je posljednja žrtva naknadno pronađena kada je uspjela da pobjegne trgovcima ljudima i zatraži pomoć od strane uposlenika prihvatnog centra u Blažuju.⁵⁴

Na temelju pokrenutog mehanizma zaštite sve potencijalne žrtve trgovine ljudima su zbrinute u sigurnu kuću; istima su ukazani medicinska pomoć i savjetovanje, te im je dodjeljen staratelj ispred centra za socijalni rad i zaštitu.

Paralelno sa aktivnostima usmjerenim na zaštitu i zbrinjavanje žrtava, pod nadzorom Tužilaštva BiH provedene su

---

⁵⁴ Nakon otkrivanja ovog slučaja mediji su između ostalog pisali o eksploataciji djece migranata – tako je, primjera radi, na jednom od internet portala objavljen tekst: <https://raport.ba/migranti-iz-pakistana-pokusali-prodavati-djecu-iz-centra-u-blazuju/>

istražne radnje i prikupljali su se dokazi za krivično gonjenje osumnjičenih lica.

Prve informacije koje su prikupljene nakon pretresa ukazivale su na postojanje organizovane grupe za krijumčarenje migranata, koja se sastojala od državljanina Afganistana i koja je djelovala na području Bosne i Hercegovine. Ta grupa je za novčane iznose organizovano prebacivala migrante iz Bosne i Hercegovine na teritorij Republike Hrvatske i dalje za EU do željenih odredišta.

S obzirom na to da su pripadnici ove grupe uspostavili svojevrsni monopol krijumčarenja migranata, migranti su morali da koriste usluge ove grupe – ova organizovana grupa je proširila svoje djelovanje uspostavljajući male baze, centre gdje su skupljali migrante u grupe, čekajući pogodan trenutak da ih prokrijumčare preko granice Bosne i Hercegovine sa Republikom Hrvatskom.

Pored navedenih radnji krijumčarenja migranata pokazalo se da ova grupa targetira maloljetnike bez pratnje, te ih, uz obećanje besplatnog prevođenja, vrbuje za potrebe izvršenja krivičnog djela krijumčarenja migranata, ali i vrši seksualnu eksploataciju ovih lica.

Iz preliminarno prikupljenih dokaza u početnoj fazi istrage utvrđeno je da određena lica, krijumčari ljudima, koriste objekat na području Orašja, u koja se dovode maloljetna lica, te se nakon toga ubacuju u kamione na obližnjem carinskom terminalu.

Prema početnim informacijama, *modus operandi* koji koriste navedena lica jeste grupa od četiri državljanina Afganistana: kada se dovede grupa djece za transport iz Sarajeva ili nekog drugog kampa, dva Afganistanca ostaju s njima u Orašju, a druga dva idu nazad po sljedeću grupu. Također, navedeni državljani Afganistana koriste situaciju da snimaju seksualne odnose sa maloljetnicima, te ih, pod

prijetnjom i ucjenom da će snimke slati njihovim prijateljima i porodici, prisiljavaju na iskorištavanje i vršenje krivičnih djela.

Radnje seksualnog iskorištavanja su zadokumentovane da su se dešavale u prihvatnom centru Blažuj kod Sarajeva, kao i u jednoj od lokacija koju su pripadnici grupe koristili za smještaj i prihvat migranata prije nego što će biti prokrijumčareni. Radi se o lokaciji u blizini Orašja i u neposrednoj blizini međunarodnog graničnog prijelaza Orašje.

Na osnovu prikupljenih dokaza i informacija zaprimljenih od migranata, ovlaštena službena lica Granične policije BiH uspješno su izvršila identifikaciju četiri pripadnika organizovane kriminalne grupe koja se dovodila u vezu sa krijumčarenjem migranata i trgovinom ljudima.

Aktivnom istragom i koordinacijom aktivnosti policijskih agencija pod nadzorom Tužilaštva BiH locirane su sve žrtve – maloljetni dječaci migranti i isti su zbrinuti u sigurnu kuću.

Tokom provedene istrage prema osumnjičenima zbog osnovna sumnje da je počinjeno krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. KZ BiH, kao i krivično djelo Krijumčarenja ljudi iz člana 189. KZ BiH, prikupljeno je više dokaza kojima se potvrđuje da su počinioci vršili radnje iskorištavanja žrtava, kao i radnje usmjerene na krijumčarenje migranata.

Tako su u istrazi prikupljene izjave svjedoka, izjave žrtava maloljetnih dječaka, izvršeno je vještačenje posljedica iskorištavanja po žrtve i zaprimljeni su nalazi i mišljenja vještaka, te je prikupljen i određen broj materijalnih dokaza.

Pretoresom objekta gdje je lišen slobode jedan od osumnjičenih i gdje su zatečena lica migranti, uključujući i maloljetne migrante, pronađeni su dokazi koji će kasnije biti

uključeni u optužnicu – između ostalog i određena količina novca, mobiteli, hladno oružje, sveska u kojoj je sadržana evidencija o krijumčarenim migrantima i iznosima novca sa kodovima Hawala sistema prijema novca.

Sa ciljem dokazivanja navoda iz dostavljenog izvještaja o počinjenom krivičnom djelu trgovine ljudima i krijumčarenja ljudi, Tužilaštvo je dodatno saslušalo policijske službenike koji su postupali u predmetu, inspektore Službe za poslove sa strancima, staratelje maloljetnih migranata, uposlene prihvatnog centra za migrante, psihologe koji su prisustvovali uzimanju izjava od žrtve i same žrtve trgovine ljudima.

Jedna od žrtava trgovine ljudima, koja je višestruko seksualno iskorištavana, u svojoj izjavi iz istrage navodi detaljan opis lica koja su ga seksualno zlostavljala. Dodatno je od strane žrtve ustupljen sadržaj mobilnog aparata kojim su potkrepljeni navodi iz izjave. Dalje u svojoj izjavi ovo lice iznosi da je napustio Afganistan prije šest godina, te da je u Bosnu i Hercegovinu stigao krajem 2021. godine.

Svjedok je opisao da je osobu po imenu T. upoznao u Turskoj, a B. je upoznao po dolasku u Sarajevo. Zajedno sa tim osobama je bio smješten u kampu Blažuj. Ovaj svjedok je opisao lokacije na kojima B. i T. vrše krijumčarenje migranata, što je potkrijepio i slikama iz svog mobitela na kojima se vide pomenuta lica, kao i lokaciju kuće pomoću google mape, u kojoj su bili smješteni radi krijumčarenja.

Dalje u svom iskazu svjedok je detaljno pojasnio način na koji su B. i T. vršili seksualno zlostavljanje i fizičko nasilje nad njim, kao i svoje psihofizičko stanje. Prema njegovoj izjavi, isti nisu htjeli da ga ilegalno prebace u Hrvatsku, već su ga držali zatvorenog, silovali i ucjenjivali snimkama.

Izjava gore navedene žrtve trgovine ljudima potkrijepljena je i izjavama svjedoka migranata koji su zatečeni prilikom

pretresa, dokazima Službe za poslove sa strancima, te izvedenim i provedenim vještačenjem posljedica po vještacima psihijatrijske struke. Na osnovu prikupljenih dokaza iz istrage Tužilaštvo je okončalo istragu i podiglo optužnicu protiv dva osumnjičena lica.

12.2. Optužnica i glavni pretres

Nakon provedene istrage od strane Tužilaštva BiH podignuta je optužnica T20 O KTO 0021742 22 od 09.10.2023. godine prema osumnjičenima A.I. i Q.K. zbog krivičnih djela Krijumčarenje ljudi iz člana 189. stav 1. KZ BiH u vezi sa članom 29. istog zakona, krivičnog djela Krijumčarenje ljudi iz člana 189. stav 4. u vezi sa stavom 1. KZ BiH i u vezi sa članom 26. istog zakona i krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BiH, a sve u vezi sa članom 29. istog zakona.

Optužnica je u cjelosti potvrđena od strane Suda BiH odlukom Sudije za prethodno saslušanje dana 13.10.2023. godine.

Navedenom optužnicom osumnjičenima se na teret stavljalo da su, djelujući kao grupa za krijumčarenje migranata, učestvovali u krijumčarenju migranata u periodu od juna 2021. godine do 24.02.2022. godine na području Bosne i Hercegovine, te da su tokom decembra mjeseca 2021. godine vrbovali i potom seksualno u više navrata iskorištavali maloljetnu žrtvu trgovine ljudima mladb. K.N. stranog državljanina, migranta.

Nakon održanog ročišta za izjašnjenje o krivnji dana 08.11.2023. godine zakazan je početak glavnog pretresa pred Sudom BiH.

Glavni pretres je otpočeo dana 23.11.2023. godine čitanjem optužnice i davanjem uvodnih riječi Tužilaštva i od-

brane, a okončan je dana 27.02.2024. godine iznošenjem završnih riječi, nakon čega je zakazana objava presude u ovom krivičnom predmetu.

Tužilaštvo je u svojim uvodnim riječima istaklo da je nakon okončane istrage podiglo optužnicu protiv optuženih A.I. i Q.K. zbog krivičnog djela Krijumčarenje ljudi i krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima, a na štetu oštećenog, žrtve trgovine ljudima, mladb. migranta N.K., djeteta bez pratnje.

Ovu su činjenicu ranjivosti iskoristili upravo optuženi kako bi ga vrbovali, zloupotrijebili njegovo stanje nužde i povjerenje, pa mu dali lažno obećanje da će ga besplatno nezakonito prevesti za EU – sve u namijeri kako bi ga stavili pod kontrolu i višestruko u Orašju u napuštenoj kući u blizini državne granice Bosne i Hercegovine i Republike Hrvatske, gdje su imali svoju bazu i sklonište, pa u više navrata seksualno iskorištavali i silovali.

Osumnjičeni su ujedno prinuđavali i druge maloljetne dječake da za njih vrše krivična djela krijumčarenja migranata i da im pomažu u regrutovanju migranata koji se imaju prokrijumčariti, a koje su vrbovali na identičan način kao i N.K.

U uvodnim riječima istaknuto je i da je Tužilaštvo od samog početnog saznanja za ovaj događaj i slične događaje žrtava seksualnog iskorištavanja u prihvatnom centru Blažuj i Orašju, od prijave i razgovora sa žrtvom mladb. N.K., ali i drugim pronađenim i identifikovanim žrtvama trgovine ljudima, koordiniralo istražne radnje, prikupljalo dokaze s ciljem utvrđivanja odgovornosti osumnjičenih.

Na kraju, nakon okončane istrage podignuta je optužnica protiv dostupnih počinitelaca, a koja je potvrđena od strane Suda i nakon održanog ročišta za izjašnjenje o krivnji kreće glavni pretres.

Nadalje je u uvodnim riječima dato obećanje da će Tužilaštvo tokom glavnog pretresa izvesti jasne dokaze iz istrage, na osnovu kojih će se moći bez dileme izvesti zaključak o krivnji optuženih.

Naznačeno je da se radi o dokazima i to prije svega izjavi same žrtve trgovine ljudima mlmb. žrtvi, ali i drugim mlmb. dječacima, kao i svjedocima migrantima, ali i drugim svjedocima: policijskim službenicima, socijalnim radnicima i uposlenicima prihvatnog centra, kao i brojnim materijalnim dokazima prikupljenim u istrazi.

Skrenuta je pažnja na pojedine dokaze, a prije svega sadržaj privremeno oduzetih predmeta – mobitela optuženih, obuhvaćenih u analizi mobilnih aparata, kao i sveske koja je pronađena u pretresu, u kojoj se nalazi evidencija broja krijumčarenih migranata i iznosi novca primljeni za krijumčarenje.

Tužilaštvo je predložilo da se pred Sud pozove i sasluša petnaest svjedoka koji imaju direktna saznanja i informacije o radnjama optuženih, odnosno koji su bili u doticaju sa žrtvom trgovine ljudima mlmb. K.N.

Pored navedenog ukazano je na značaj prikupljene izjave same žrtve N.K., kao i psihologa koja je bila prisutna tokom davanja izjave i koja će na najbolji način predstaviti sudu kakvu traumu je doživijela žrtva trgovine ljudima upravo od strane optuženih.

Sudu je predstavljeno da će tokom glavnog pretresa svjedočiti i policijski službenici, inspektori koji su postupali u ovom predmetu, koji su zaštitili žrtvu trgovine i smjestili ga u sigurnu kuću i koji su bili na pretresu u Orašju kada je lišen slobode jedan od optuženih; oni su spriječili pokušaj nezakonitog prevođenja migranata među kojima su bili i malodobni migranti bez pratnje.

Identitet počinitelja je dokazan i to upravo od strane žrtava trgovine ljudima, gdje su prvenstveno kroz zapisnike o prepoznavanju identifikovani optuženi i to upravo od strane žrtava trgovine kao osobe koje su krijumčarile migrante iz Blažuja i Orašja, odnosno osobe koje su silovale i seksualno iskorištavale žrtvu N.K.

Dokaz u vidu provedenog vještačenja po timu vještaka koji su radili sa žrtvama trgovine ljudima bit će od značaja da se utvrde teške posljedice iskorištavanja žrtava, a ujedno će predstavljati i potvrdu da su iskazi žrtava autentični i da je trauma istinita.

Na kraju uvodnih riječi Tužilaštvo je istaklo da je svjesno zadatka i ozbiljnosti radnji koje se stavljaju optuženima na teret, posebno u odnosu na radnje silovanja i seksualnog iskorištavanja maloljetnih migranta bez pratnje.

Istaknuta je i činjenica da ovih slučajeva ima još i da će se to jasno vidjeti kroz dokaze da postoje i druge žrtve koje su na sličan način vrbovane, kojima je priječeno, koje su stavljanje pod kontrolu i seksualno zlostavljane – međutim, zbog kratkog zadržavanja migrantske populacije teško je doći do identiteta počinitelja.

U ovom konkretnom slučaju identitet počinitelja je dokazan, te će Tužilaštvo tokom glavnog pretresa izvođenjem dokaza jasno utvrditi krivnju optuženih.

Na kraju je istaknuto da je potrebno da ovi slučajevi budu upozorenje za krijumčare i trgovce ljudima, da se utiče na generalnu prevenciju i sigurnost u migrantskim tokovima, da se zaštite sve potencijalne žrtve trgovine u mješovitim migracijskim tokovima, te da Tužilaštvo traži pravdu za žrtvu i osuđujuću presudu – presudu koja će poslati snažnu poruku kako se trebaju zaštititi žrtve trgovine ljudima i kako da se počinioci ubuduće drže podalje od ugroženih

kategorija u mješovitim migrantskim tokovima, naročito maloljetnika bez pratnje.

Odbrana nije iznosila uvodne riječi u ovoj fazi postupka.

Glavni pretres je nastavljen saslušanjem svjedoka i vještaka.

Nakon izvođenja dokaza i okončanja dokaznog postupka zakazano je iznošenje završnih riječi dana 27.02.2024. godine. Tužilaštvo je u završnim riječima zatražilo osuđujuću presudu. S druge strane, odbrana je isticala da izvedeni dokazi ne predstavljaju dokaze iz kojih proizilazi standard van razumne sumnje, te da nije dokazana krivnja i odgovornost optuženih. Osporavali su i kredibilitet i istinitost navoda izjava saslušanih svjedoka migranata, ali i izjava žrtava trgovine ljudima.

Jedna od primjedbi odbrane je bila usmjerena na nepostojanje putnih isprava i utvrđivanje datuma rođenja maloljetnih žrtava, kao i osporavanje iznesenog nalaza vještaka na posljedice traume za žrtve trgovine ljudima.

12.3. Prvostepena presuda

Nakon što su iznesene završne riječi Sud je zakazao objavu presude za dan 06.03.2024. godine, kojom su optuženi A.I. i K.Q. oglašeni krivim za počinjenje krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima i krijumčarenje ljudi i osuđeni na kazne zatvora u trajanju od deset, odnosno jedanaest godina.⁵⁵

Sud je u prvostepenoj presudi detaljno obrazložio zbog čega smatra da je izjava jedne od žrtava N.K. autentična i istinita, te se osvrnuo na iznesene prigovore odbrane tokom glavnog pretresa.

---

⁵⁵ Presuda Suda BiH broj S1 2 K 042337 23 K od 06.03.2024. godine.

Tako se u presudi navodi:

Sud je iskazu svjedoka K. N. u cjelosti poklonilo vjeru, cijeneći da je ovaj svjedok na detaljan i uvjerljiv način opisao kako su ga optuženi prvo vrbovali da krene s njima iz kampa u Blažuju u Orašje, obećavši mu da će ga prebaciti preko granice u Republiku Hrvatsku, a potom ga smjestili u kuću u Orašju koja se nalazi u neposrednoj blizini granice, gdje su ga držali zatvorenog i zaključanog, a zatim ga, uz upotrebu fizičke sile i prijetnje, stavili pod kontrolu i iskoristili stanje njegove bespomoćnosti, seksualno ga iskorištavali i silovali u više navrata. Sud je iskaz ovog svjedoka prihvatio kao autentičan, objektivan, pouzdan i tačan, nalazeći da istinitost njegovog iskaza, kao ni kredibilitet svjedoka, nisu od strane odbrane ničim dovedeni u sumnju.

Pored toga, Sud na strani ovog svjedoka nije mogao naći niti jedan razlog, niti motiv zbog kojeg bi svjedok neosnovano teretio optužene za nešto što nisu počinili. Prilikom ocjene iskaza ovog svjedoka i njegovog kredibiliteta Sud je imao u vidu i sadržaj timskog psihijatrijsko-psihološkog vještačenja koje su izvršili vještaci A.B.M. i S.F., a koji su kod svjedoka pronašli autentične odraze traumatizovane osobe u svakoj sferi ličnosti (koje su nastupile kao posljedica ataka na njegov seksualni identitet, jer je višestruko silovan), a njegovu izjavu ocijenili vjerodostojnom i autentičnom iz razloga što je svjedok na vještace ostavio potpuno autentičan dojam.⁵⁶

U presudi su obrazloženi iskazi i ostalih svjedoka koji su svjedočili o kontaktu sa žrtvama i saznanjima u odnosu na seksualnu eksploataciju maloljetnih migranata. Sud se u obrazloženju presude pozvao i na izvršeno vještačenje žrtava po vještacima.

Naredbom Tužilaštva BiH vještaci A.B.M. i S.F. su u istrazi izvršili timsko psihijatrijsko-psihološko vještačenje identifikovanih žrtava koje su se nalazile u sigurnoj kući. O provedenom vještačenju sačinjeni su pismeni nalaz i mišljenje koje su vještaci usmeno iznijeli i dodatno obrazložili i na glavnom pretresu.

Tokom vještačenja žrtava kod oštećenog K.N. su utvrdili akutni posttraumatski stresni poremećaj zbog traumatskog iskustva. Vještaci su naveli da su kod oštećenih našli autentične odraze traumatizovane osobe u svakoj sferi ličnosti, koje su nastupile kao posljedica ataka na njegov seksualni identitet, jer je višestruko silovan, te su naveli da smatraju da je njegova izjava autentična i vjerodostojna, jer je oštećeni na vještaka ostavio potpuno autentičan dojam.

Tokom vještačenja su pratili ponašanje K.N., sklad između onog što on verbalizira i načina na koji verbalizira, njegovu emociju, facijalnu ekspresiju i druge pokazatelje koji indiciraju da on to što govori i proživljava.

U konkretnom slučaju sve ono što je K.N. verbalizirao i što su testovima ispitali, imalo je potvrdu u njegovom ponašanju i sve je bilo autentično. Vještak je navela da je kod svih vještačenih žrtava tokom vještačenja utvrdila da je trauma uzrokovana od strane drugih osoba, gdje su intenzivne nametajuće misli na traumom sa pratećim neugodnim emocijama straha, hiperpobudljivosti, izbjegavajućeg ponašanja, unutrašnje napetosti, nemira i uprljanosti.

Na kraju Sud u obrazloženju presude iznosi da je, cijeneći sve izvedene dokaze, donio odluku o krivnji optuženih.

U presudi se isto tako navodi u obrazloženju:

Dovodeći u međusobnu vezu iskaze svjedoka K.N., S.M., M.B., A.H.P., S.M., M.S., nalaz i mišljenje timskog psihijatrijsko-psihološkog vještačenja koji su sačinili vještaci

A.B.M. i S.F. i njihov iskaz na glavnom pretresu, kao i sadržaj materijalne dokumentacije, te iskaze svjedoka migranata A.H.S. i D.Z., Sud je van razumne sumnje zaključio da su optuženi A.I. i Q.K. zajedno, mladb. K.N. u mjesecu decembru 2021. godine, prvo vrbovali da krene s njima iz kampa u Blažuju u Orašje, obećavši mu da će ga "prebaciti" preko granice u Republiku Hrvatsku, a potom ga smjestili u kuću u Orašju koja se nalazi u neposrednoj blizini granice, u mjestu Draganovci, gdje su ga nekoliko dana držali zatvorenog i zaključanog, a zatim ga, uz upotrebu fizičke sile i prijetnje, stavili pod kontrolu i iskoristili stanje njegove bespomoćnosti, te ga seksualno iskorištavali u više navrata, snimajući taj čin mobilnim telefonima i ucjenjujući ga da će snimak podijeliti drugima, čime su se u radnjama optuženih stekla sva bitna obilježja krivičnog djela Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 2. u vezi sa stavom 1. Krivičnog zakona BiH, a sve u vezi sa članom 29. Krivičnog zakona za koje ih je Sud i oglasio krivim.

Sud je naposljetku u prvostepenoj presudi izveo zaključak da se na osnovu izvedenih dokaza, može zaključiti van svake razumne sumnje da su optuženi A.I. i K.Q., svjesno i voljno, a radi seksualnog iskorištavanja, vrbovali maloljetnog migranta K.N., koji u BiH nije imao prebavalište i čiji nije državljanin, znajući da je isti maloljetan i da nema pratnju i zaštitu punoljetnih lica, i da su uz pomoć sile i prijetnje, te iskorištavanjem stanja njegove bespomoćnosti i nezaštićenosti, istog silovali i seksualno zlostavljali u više navrata, slijedom čega je Sud zaključio da su optuženi krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. stav 2. u vezi sa stavom 1. KZ BiH počinili sa direktnim umišljajem.

Protiv ove presude data je mogućnost podnošenja žalbe strankama u roku od 15 dana od pismenog otppravka presude.

12.4. Žalbe i odluka po žalbi

Protiv ove presude odbrane su uložile žalbe, kojima se tražilo da Apelaciono vijeće Suda BiH osuđujuću presudu ukine i donese oslobađajuću presudu ili odredi ponavljanje postupka prema optuženima, dok je Tužilaštvo blagovremeno podnijelo odgovore na istaknute navode žalbi.

U isto vrijeme Tužilaštvo je podnijelo žalbu protiv prvostepene presude zbog odluke o kazni i oslobađajućem dijelu presude u odnosu na jedno od tački optužnice za krijumčarenje ljudi.

Nakon održane sjednice Apelacionog vijeća Suda BiH dana 04.07.2024. godine, na kojoj su izložene žalbe Tužilaštva i odbrana i odgovori na žalbe, donesena je Presuda broj S1 2 K 042337 24 Kž 5 od 04.07.2024. godine, kojom se žalbe Tužilaštva i odbrana odbijaju i potvrđuje prvostepena osuđujuća presuda Suda BiH broj S1 2 K 042337 23 K od 06.03.2024. godine.

Sud je potvrdio prvostepenu presudu pošto su dokazi pravilno ocijenjeni, iskaz oštećenog potvrđen drugim dokazima, prigovori odbrane su cijenjeni neosnovanim, izrečene kazne odgovaraju težini krivičnog djela, te su samim tim žalbe odbrane i Tužilaštva odbijene kao neosnovane.

Kao zaključak u presudi se navodi da je Apelaciono vijeće potvrdilo da su A.I. i K.Q. odgovorni za međunarodnu trgovinu ljudima, kao i da su dokazi izvedeni pred prvostepenim vijećem dovoljno jaki da potvrde njihovu krivicu van razumne sumnje.

Ukazani nedostaci u materijalnim dokazima od strane odbrana ne umanjuju snagu iskaza svjedoka. Oštećeni je bio dosljedan i njegov iskaz su potvrdili drugi svjedoci i vještaci, te i Apelaciono vijeće ovaj iskaz prihvata kao kredibilan i tačan.

Posebno je bila od strane apelacionog vijeća posvećena pažnja izjavi žrtve, a koja se pobijala od strane odbrana.

Tako vijeće navodi u drugostepenoj presudi da, suprotno navodima žalbi branilaca optuženih, ovo vijeće nalazi da je prvostepeni sud prilikom utvrđivanja odlučnih činjenica, pored iskaza svjedoka K.N., cijenio i iskaze svjedokinje S.M. iz Službe za poslove sa strancima, kojoj se oštećeni u kampu Blažuj prvoj obratio za pomoć, svjedokinje M.B., koja je oštećenom pružila psihološku pomoć i podršku za vrijeme njegovog boravka u kampu Ušivak u koji je izmješten iz kampa Blažuj, svjedokinje A.H.P., koja je oštećenom pružala psihološku pomoć i podršku u sigurnoj kući Medica u Zenici u koju je premješten iz kampa Ušivak (gdje je boravio ukupno pet mjeseci), kao i iskaze svjedoka S.K. i M.S. – oni su kao ovlaštena službena lica Granične policije BiH saslušavali K.N. u svojstvu svjedoka, što je sud našao potkrepljujućim zaključivši da su isti međusobno saglasni sa iskazom oštećenog.

Radi se o svjedocima čije je iskaze sud cijenio na okolnost provjere navoda oštećenog i koji su imali mogućnost da neposredno komuniciraju sa oštećenim, koji ih je upoznao sa inkriminisanim događajem – tom prilikom ovi svjedoci nisu primijetili kod oštećenog bilo kakve nedosljednosti ili nesigurnosti.

Naprotiv, ocjenom ovih dokaza proizilazi da je oštećeni bio dosljedan u pogledu činjenice da je seksualno zlostavljan od strane optuženih; pri tome je takođe bio siguran u identitet optuženih, što je potvrđeno samom radnjom prepoznavanja.

Osuđeni A.I. i K.Q. su na izdržavanu kazne zatvora u zatvoru u Vojkovićima u Istočnom Sarajevu.

13. Predmet prihvatni centar

U odnosu na drugi dio predmeta koji se odnosio na prikupljene dokaze o trgovini ljudima i seksualnom iskorištavanju drugih žrtava maloljetnih dječaka, koji su iskorištavani u prihvatnom centru Blažuj, formiran je predmet T20 O KTO 0023755 22.

Tužilaštvo BiH je zaprimilo Izvještaj o počinjenom krivičnom djelu, podnesen od strane Granične policije zbog osnova sumnje da je počinjeno krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 189. KZ BiH.

Predmetnim izvještajem prijavljeno je više lica iz migrantske populacije, koja su u periodu 2021–2022. poduzimali radnje seksualnog iskorištavanja maloljetnih migranata bez pratnje (ukupno četiri žrtve trgovine, i to: M.A., A.A., A.R. i M.A.).

Istraga u ovom predmetu nije još uvijek okončana iz objektivnih razloga. Svjedok koji je dao prve informacije i ustupio snimak je nedostupan, a takođe se ne nalazi u zemlji.

Identifikacija lica i osumnjičenih koja su vršila seksualno iskorištavanje migranata nije izvršena uspješno s obzirom na to da su organi gonjenja raspolagali samo njihovim nadimcima. Lice za koje je utvrđen identitet je pobjeglo prilikom pokušaja pronalaska istog u prihvatnom centru i nedostupno je organima gonjenja, te je u odnosu na ovog osumnjičenog raspisana potjernica.

14. Zaključak

Kroz navedeni tekst nastojalo se prikazati da u mješovitim migrantskim kretanjima postoje potencijalne žrtve trgovine ljudima. Ilegalne migracije, brojnost, nepoznavanje jezika i kulturološke barijere, kao i nepovjerenje prema organima gonjenja, jesu faktori koji doprinose ranjivosti migranata i svrstavaju ih u kategoriju rizika da tokom kretanja i dolaska do željene ciljane destinacije postanu žrtve trgovine ljudima od strane trgovaca ljudima, ali i samih krijumčara. U isto vrijeme ovi elementi su osnovni razlog malog broja identifikovanih slučajeva žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

Prikazanim slučajevima, u kojima su identifikovane potencijalne žrtve trgovine ljudima unutar migrantske populacije, dat je osvrt na postupanje nadležnih organa i institucija u vidu identifikacije, zaštite i prikupljanja dokaza za krivično gonjenje počilaca. S obzirom na izražene i identifikovane probleme istraga u predmetima gdje su osumnjičeni i oštećeni pripadnici migrantske populacije, uspješno okončanje istraga prije svega ovisi o promptnom reagovanju svih službi, a posebno policijskih agencija i nadležnog tužilaštva.

Ilegalne migracije i mješoviti migrantski tokovi, posebno u svijetlu Balkanske migrantske rute, mogu predstavljati opasnost po migrante, a naročito među njima ugrožene kategorije: žene, djecu i maloljetnike bez pratnje.

Vremenski uslovi, težak i nepristupačan teren, organizovane kriminalne grupe koje vrše nasilna krivična djela prema migrantima, opasne radnje krijumčarenja migranata (poput upotrebe gumenih čamaca i skrivenih bun-dera u vozilima), samo su neke od kategorija rizika kojima se izlažu migranti.

Osjetljivost i ranjivost u mješovitim migrantskim tokovima su pogodno tlo trgovcima ljudima za vrbovanje i iskorištavanje žrtava u okviru njihovih migracijskih tokova.

Ovisnost o trgovcu ljudima, jezička i kulturološka barijera, nepovjerenje prema organima krivičnog gonjenja... sve navedeno ide na ruku trgovcima ljudima, osiguravajući neotkrivanje potencijalnih žrtava trgovine ljudima i nastavak iskorištavanja.

U isto vrijeme Bosna i Hercegovina, ali i druge zemlje koje se nalaze na migrantskoj ruti kretanja ka finalnoj destinaciji, jesu tranzitne zemlje i migranti se ne žele zadržavati i ostajati duže vrijeme, već je njihov cilj jasan – stizanje na željenu destinaciju u što kraćem roku.

U ovoj namjeri migranti i žrtve trgovine ljudima iz migrantske populacije oklijevaju zatražiti pomoć sistema, svjesni da bi takve radnje prouzrokovale odlaganje njihovog tranzita i stizanja na željenu destinaciju.

Nepovjerenje i loša iskustva sa policijom tokom migracijskih kretanja, jezička i kulturološka barijera, ovisnost o krijumčarima migranata dodatni su faktori koji utiču na mali broj identifikovanih slučajeva trgovine ljudima gdje su žrtve migranti.

Prikazani slučaj iz sudske prakse Suda BiH i Tužilaštva BiH pokazuje da je trgovina ljudima prisutna u mješovitim migrantskim tokovima; stoga institucije i svi akteri trebaju posvetiti dodatnu pažnju kako bi se prepoznale i zaštitile potencijalne žrtve trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

U radu su, kroz analizu prikupljenih dokaza na bazi kojih je donesena pravomoćna osuđujuća presuda, predstavljene radnje organa krivičnog gonjenja, zatim organa koji postupaju u obezbjeđivanju zaštite i dobrobiti žrtava, ali i mjere donesene nakon okončanja predmeta.

Ove mjere su direktan rezultat naučenih lekcija i potrebe da se unaprijedi identifikacija potencijalnih žrtava trgovine ljudima u mješovitim migracijskim tokovima.

Ono što je sigurno i što se nikako ne može dovesti u pitanje jeste da u okviru ilegalnih migracija postoje žrtve trgovine ljudima kojima je potrebna pomoć, kao i trgovci ljudima koji iskorištavaju tešku situaciju ljudi u pokretu.

Stoga prikazani slučaj iz sudske prakse pokazuje da je moguće identifikovati žrtve trgovine ljudima, prikupiti dokaze, ukazati zaštitu žrtvama trgovine ljudima i procesuirati počiniocima u okviru mješovitih migracijskih tokova.

Stavljanje fokusa na zaštitu žrtava u prvi plan u kombinaciji sa potrebom da se žrtva sasluša, na okolnosti pretrpljenih posljedica, ali u isto vrijeme i obezbjeđivanje drugih potkrepljujućih dokaza, predstavljaju ključ uspješnog procesuiranja trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

Kao direktne posljedice identifikovanih potencijalnih žrtava u mješovitim migrantskim tokovima u Bosni i Hercegovini preduzete su dodatne mjere i radnje usmjerene na zaštitu maloljetnika migranata, kao i uvođenje dodatnog osoblja u prihvatne migrantske centre, koji, zajedno sa kulturološkim medijatorima i osobljem Službe za poslove sa strancima, predstavljaju faktički prvi izvor informacija koje se odnose na moguće žrtve trgovine ljudima u migrantskoj populaciji.

Tužilaštvo je formiralo poseban predmet na koji Služba za poslove sa strancima na sedmičnoj osnovi dostavlja operativne podatke pribavljene od migranata i krijumčara, a koji, između ostalog, sadrže i navode o mogućim slučajevima iskorištavanja migranata. U takvim slučajevima informacije se hitno provjeravaju i izdaju se naredbe policijskim agencijama za vršenje provjera.

Kao rezultat ovog proaktivnijeg djelovanja zaprimljena je informacija Službe za poslove sa strancima⁵⁷ o postojanju lica koje se bavi krijumčarenjem ljudi i prihvatom migranata na području Sarajeva i Bihaća, te da, između ostalog, vrši selekciju i vrbovanje maloljetnih migranata u svrhu seksualnog iskorištavanja. Tužilaštvo je odmah formiralo predmet i izdalo naredbu za vršenje provjera informacije i lociranja potencijalnih žrtava trgovine ljudima u navedenom predmetu. Dodatno, provođenjem specijalističkih radionica za pripadnike Granične policije i Državne agencije za istrage i zaštitu o identifikaciji potencijalnih žrtava trgovine ljudima, primjećeno je da se kroz pojedinačno dostavljene izjave migranata u predmetima krijumčarenja ljudi daju informacije o mogućim radnjama krijumčara u vezi sa iskorištavanjem djece migranata od strane krijumčara.⁵⁸

Radom na ovim predmetima proizilazi da ne postoji jedinstven način kako da se bolje prepoznaju potencijalne žrtve trgovine ljudima u migrantskim kretanjima. Ono što bi bilo ključno jeste da se odmah obaviještavaju relevantni učesnici kako bi se moglo pristupiti zbrinjavanju potencijalne žrtve, njenoj zaštiti i uzimanju izjave koja je ne-

---

⁵⁷ Informacija Službe za poslove sa strancima od 17.12.2023. godine.

⁵⁸ U predmetu T20 O KT 0024428 23 dostavljena je izjava krijumčarenog migranta u kojoj isti navodi identitet krijumčara – da je ova osoba u ratu u Afganistanu bila komandir, da je Afganistanac, da boravi u Sarajevu i da radi sa maloljetnom djecom koju koristi za seksualno izrabljivanje. Odmah je izdata naredba Državnoj agenciji za istrage i zaštitu da se bez odlaganja uz obraćanje OSA Bosne i Hercegovine izvrše sve neophodne provjere naznačene lokacije s ciljem identifikacije lica organizatora krijumčarenja Hamida ili Komandana. Nadalje je zatraženo da se na adresi utvrdi postojanje maloljetne djece iz migrantske populacije s obzirom na mogućnost da se radi o potencijalnim žrtvama trgovine ljudima i da je izvršeno i krivično djelo Međunarodna trgovina ljudima iz člana 186. KZ BiH.

ophodan i ključan izvod dokaza za buduće procesuiranje počilaca.

Kroz prikazane slučajeve vidljivo je da, čak i kada se identifikuju potencijalne žrtve i iste zbrinu, pronađe i utvrdi tačan identitet počilaca trgovine ljudima, zbog određenih okolnosti to nužno ne mora značiti da će predmet biti uspješno procesuiran i okončan. Analizom zaprimljenih informacija i predmeta u Tužilaštvu BiH, koji se odnose na migrante, krijumčarenje ljudi i trgovinu ljudima, osnovna i polazna tačka kod identifikacije je samoidentifikacija i traženje pomoći od sistema.

Zbog toga je potreban dodatni angažman svih aktera koji dolaze u kontakt sa migrantima kako bi se stavili na raspolaganje i kako bi se potencijalne žrtve dodatno ohrabrile da prijave iskorištavanje i zatraže pomoć. U isto vrijeme sistem, posebno referalni mehanizam, mora funkcionisati i mjere zaštite stranaca biti implementirane u punom kapacitetu. Predmeti koji su inicirani i započeti trebaju biti dovedeni do kraja i sudskog epiloga, uz istovremenu zaštitu prava žrtava u punom segmentu.

Jačanje mogućnosti prepoznavanja i identifikacije potencijalnih žrtava u mješovitim migrantskim tokovima predstavljaju izazov, ali primjeri koji su izneseni u ovom radu pokazuju da je multisektorskim pristupom i pristupom orijentisanim na žrtve moguće identifikovati žrtve trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima.

LITERATURA

1. Kratak vodič i indikatori za identifikaciju žrtava trgovine ljudima u BiH, dostupno na: https://www.icmpd.org/file/download/52285/file/Briefing%2520Guidance%2520and%2520Indicators_for_THB_Bosnia_BiH_2017.pdf
2. Strategija za borbu protiv trgovine ljudima BiH 2020-2023 i akcioni planovi, dostupno na: <http://msb.gov.ba/PDF/290120205.pdf>
3. Nacrt Strategije za borbu protiv trgovine ljudima BiH 2024-2027 i akcioni planovi, spis AR 329/23, dostupno na: <https://ekonsultacije.gov.ba/consultations/details/1072217>
4. Krivični zakon BiH, Službeni glasnik BiH br. 3/2003, 32/2003 - ispr., 37/2003, 54/2004, 61/2004, 30/2005, 53/2006, 55/2006, 8/2010, 47/2014, 22/2015, 40/2015, 35/2018, 46/2021, 31/2023 i 47/2023.
5. Zakon o krivičnom postupku BiH, Službeni glasnik BiH, br. 3/2003, 32/2003 - ispr., 36/2003, 26/2004, 63/2004, 13/2005, 48/2005, 46/2006, 29/2007, 53/2007, 58/2008, 12/2009, 16/2009, 53/2009, 93/2009, 72/2013 i 65/2018.
6. Zakon o strancima BiH, Službeni glasnik BiH, br. 88/2015, 34/2021 i 63/2022.
7. (2016) Pravilnik o zaštiti stranaca žrtava trgovine ljudima, Službeni glasnik BiH br. 79/16.
8. (2023) Minimalni standardi za podršku žrtvama trgovine ljudima, posebno djeci u BiH, Službeni glasnik BiH br. 38/23.
9. Smjernice za provođenje procjene sigurnosnih rizika u svim slučajevima trgovine ljudima, Ministarstvo sigurnosti 2024., dostupno na: <https://www.dropbox.com/scl/fo/46vr9mxjOzeysjvxcx2x/h?rlkey=eOt64fs8bj7u0xjy40w-056goq&dl=0>

10. Identifikacija žrtava trgovanja ljudima u zemljama tranzita i odredišta u Europi Praktične smjernice za djelatnike na terenu, Hrvatski Crveni križ, 2019, dostupno na: <https://www.hck.hr/UserDocsImages/dokumenti/Azil,%20migracije,%20trgovanje%20ljudima/2.1.%20Smjernice%20finalna%20verzija.pdf>
11. Migracioni profil Bosne i Hercegovine za 2023. godinu, dostupno na: <https://msb.gov.ba/PDF/160820241.pdf>
12. TIP Report BiH 2024, dostupno na: <https://www.state.gov/reports/2024-trafficking-in-persons-report/bosnia-and-herzegovina>
13. Studija UNFPA Rodno zasnovano nasilje nad ženama i djevojčicama u pokretu, dostupno na: https://ba.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/unfpa_rzn_bhs_web_fin2.pdf
14. Strategija za suprotstavljanje trgovini ljudima u BiH 2024-2027 usvojena dana 23.10.2023.godine, dostupno na: <https://trgovinaljudima.ba/wp-content/uploads/2025/01/Strategija-suprotstavljanja-trgovini-ljudima-u-Bosni-i-Hercegovini-2024%E2%80%932027-web.pdf>
15. Nacrt Akcionog plana za provođenje Strategije za suprotstavljanje trgovini ljudima u BiH 2024-2027. mjere 1.4.3 i 1.4.4.
16. Alat za identifikaciju potencijalnih žrtava, dostupno na: <https://elearning-thb.msb.gov.ba/vulnerability>
17. Izvještaj IOM. Unapređenje borbe protiv trgovine ljudima u krizi na Zapadnom Balkanu, dostupno na: <https://BiH.iom.int/sites/g/files/tmzbd11076/files/documents/serb.pdf>
18. Međunarodni protokol o dokumentovanju i istraživanju seksualnog nasilja u sukobima, juni 2014, dostupno na: https://assets.publishing.service.gov.uk/media/5a74d5ece-5274a3cb2867924/low_res_PSVI_Protocol_FULL-BOS.pdf
19. Presuda Suda BiH broj S1 2 K 042337 24 Kž 5 od 04.07.2024. godine.

20. Presuda Suda BiH broj S1 2 K 042337 23 K od 06.03.2024. godine.
21. Smjernice za postupanje pravosuđa u Bosni i Hercegovini u predmetima trgovine ljudima, dostupno na: <https://trgovinaljudima.ba/wp-content/uploads/2024/03/Trgovina-ljudima-smjernice.pdf>

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

343.431-058.64(497.15)

364-787-058.64

343.431-058.64

MEŠIĆ, Ahmed, 1983-

Identifikacija žrtava trgovine ljudima u mješovitim migrantskim tokovima : problemi i iskustva / Ahmed Mešić. - Beograd : Udruženje građana za borbu protiv trgovine ljudima i svih oblika nasilja nad ženama Atina, 2024 (Beograd : Alta nova). - 40 str. ; 24 cm

Tiraž 100. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. - Bibliografija: str. 40.

ISBN 978-86-82960-00-3

а) Трговина људима -- Босна и Херцеговина

б) Жртве трговине људима -- Заштита

COBISS.SR-ID 150816777